

**PROGRAM CENTRA PRE DETI A RODINY
VELKÉ KAPUŠANY**

Vypracovala: Mgr. Ing. Mária Hajeková a kol.
Marec 2026

OBSAH

Kontaktná adresa a telefónne číslo alebo iný kontaktný údaj centra	3
Adresa miest vykonávania opatrení	4
Účel centra podľa § 45 ods.1 písm. a) až d) zákona č. 305/2005 Z. z.	4
Druh vykonávaných opatrení	4
Forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona č. 305/2005 Z. z.	5
Opis cieľovej skupiny centra	7
Dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení v centre	8
Celkový počet miest v centre	8
Opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra a opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu	9
Počet zamestnancov centra a štruktúra pracovných miest	12
Opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra.....	14
Opis odborných metód práce v CDR	15
Opis plánovania a poskytovania odbornej pomoci tehotnej žene a tejto žene po pôrode a jej dieťaťu podľa § 46 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z.....	24
Opis plánovania a vyhodnocovania výchovnej činnosti v SUS	25
Opis obsahu prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti	26
Uvedenie rozsahu hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou	29
Opis tvorby a vyhodnocovania čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnocovania individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou	29
Podmienky pre záujmovú činnosť, športovú činnosť, kultúrnu činnosť, rekreačnú činnosť a prejavovanie náboženského vyznania a viery	32
Opis zabezpečenia zdravotnej starostlivosti deťom a plnoletým fyzickým osobám, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre	33
Opis zabezpečenia školskej dochádzky a prípravy na povolanie detí a plnoletých fyzických osôb do 25 roku veku	34
Opis práv dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre	35
Opis povinností dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis povinností rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre	39
Taxatívny opis výchovných prostriedkov, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností podľa písmena v), vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia	41
Spôsob poskytovania vreckového podľa § 66 zákona č. 305/2005 Z. z.	42
Opis postupu v rizikových situáciách pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie v centre	43

Program centra pre deti a rodiny Veľké Kapušany je vypracovaný v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 305/2005 Z. z.) a spĺňa náležitosti určené § 1 Vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 103/2018, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška č. 103/2018 Z. z.).

a) Kontaktná adresa a telefónne číslo alebo iný kontaktný údaj centra

Názov zariadenia :	Centrum pre deti a rodiny Veľké Kapušany
Sídlo :	Juraja Dózsua 32,079 01 Veľké Kapušany
Kraj :	Košický
IČO :	35556871
DIČ:	2021773149
Kontakt :	056/2433004, 0917 853 686 – riaditeľ 0908 714 942 – sociálni pracovníci 918 545 813 – ambulancia a terénna forma 0905 753 560 – dobrovoľné pobyty 0905 752 179 – koordinátor stretnutí rodinného kruhu 056/6382686 – vrátnica (kmeňová budova) 056/638 2259, 0908 714 941 – ekonomické oddelenie
E-mail / webová stránka :	dedlienka@pobox.sk; maria.hajekova@ded.gov.sk www.cdrvk.sk

b) Adresa miest vykonávania opatrení

Miesto vykonávania opatrení	Adresa	Telefónne číslo
Kmeňová budova	Juraja Dózsu 32, Veľké Kapušany	056/6382686
Rodinný dom 1	Mateja Bela 2, Kráľovský Chlmec	0918 530 859
Rodinný dom 2	Mateja Bela 4, Kráľovský Chlmec	0918 530 860
Rodinný dom 3	Družstevná 1, Veľké Kapušany	0918 530 861
Rodinný dom 4	Vojanská 40, Veľké Kapušany	0918 530 862
Rodinný dom 5	Orgovánová 2, Veľké Kapušany	0917 822 655
Rodinný dom 6	Petófiho 280, Pribeník	0917 822 656
Rodinný dom 7	Komenského 11, Veľké Kapušany	0907 894 170
Profesionálne náhradné rodiny	V mieste trvalého bydliska PNR	
Ambulancia	Juraja Dózsu 32, Veľké Kapušany	0918 545 813

c) Účel centra podľa § 45 ods. 1 písm. a) až d) zákona č. 305/2005 Z. z.

Centrum pre deti a rodiny Veľké Kapušany (ďalej len „centrum“) je zriadené na účel vykonávania:

1. pobytových opatrení - podľa § 45 ods. 1 písm. a)
2. ambulantných výchovných opatrení - podľa § 45 ods. 1 písm. b)
3. opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovaniu a opakovaniu krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí a porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodových problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahov - podľa §45, ods. 1, písm. c)

d) Druh vykonávaných opatrení

Centrum vykonáva:

1. pobytové opatrenia súdu
2. pobytové opatrenia na základe dohody
3. ambulantné výchovné opatrenia (§ 45 ods. 1 písm. b))
4. iné opatrenia: opatrenia na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú fyzický, psychický a sociálny vývin dieťaťa (§45, ods. 1, písm. c))

e) **Forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona č. 305/2005 Z. z.**

Centrum vykonáva opatrenia:

1. pobytovou formou
2. ambulantnou formou
3. terénnou formou

Centrum vykonáva opatrenia **pobytovou formou** pre

- a) dieťa na základe
  1. dohody s rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa,
  2. požiadania dieťaťa,
  3. rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia a o uložení výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 3 písm. b) zákona č. 36/2005 Z. z.,
- b) plnoletú fyzickú osobu, ktorou je mladý dospelý, po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti dieťaťa,
- c) tehotnú ženu a túto ženu po pôrode a jej dieťa,
- d) dieťa a aj jeho rodiča, osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízku osobu dieťaťa po predchádzajúcom písomnom odporúčaní orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou v

1. profesionálnej náhradnej rodine (ďalej len PNR),
2. skupine,
3. samostatne usporiadanej skupine (ďalej len SUS).

Centrum vykonáva opatrenia **ambulantnou a terénnou formou** pre

- a) dieťa na
  1. základe písomnej dohody s rodičom dieťaťa alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa,
  2. základe rozhodnutia súdu alebo orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o uložení ambulantného výchovného opatrenia, a ak je to účelom ambulantného výchovného opatrenia, tak aj pre rodiča dieťaťa alebo osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa,
  3. základe písomnej dohody s centrom, v ktorom je dieťa umiestnené na účel vykonávania pobytového opatrenia súdu alebo
  4. požiadanie dieťaťa,
- b) plnoletú fyzickú osobu podľa § 44a,
- c) rodiča alebo osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa,
- d) mladého dospelého po ukončení náhradnej starostlivosti.

Centrum vykonáva ambulantnou a terénnou formou:

1. Opatrenia podľa § 11 ods. 2 a 3 na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin dieťaťa, to znamená:
  - **opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových, rozchodových situáciách, kedy je dieťaťu a jeho rodičom potrebné poskytnúť alebo sprostredkovať sociálne poradenstvo (§ 11 ods. 2 písm. a))** – opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 30 hodín
  - opatrenia pre rodičov dieťaťa odporučiť psychologickú pomoc v záujme obnovy manželského spolužitia a v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu na dieťa (§11 ods. 2 písm. b)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 30 hodín
  - **opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových, rozchodových situáciách, kedy je potrebné dieťaťu poskytnúť alebo zabezpečiť potrebnú psychologickú pomoc aj po rozvode (§11 ods. 2 písm. c))** - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 30 hodín
  - odborné metódy na prispôsobenie sa novej situácii (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 1) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 40 hodín
  - odborné metódy práce na úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 2) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 30 – 50 hodín
  - odborné metódy práce na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 3) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 30 – 50 hodín
  - odborné metódy na podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 4) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 20 – 75 hodín
  - odborné metódy na zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenia možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa (§11 ods.3 písm. b) bod 5) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 12 – 24 hodín
2. poradensko-psychologická pomoc rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách (§ 11 ods. 3 písm. d)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 5 – 15 hodín
3. Vykonávanie ambulantných výchovných opatrení, § 73 ods. 6 písm. c), to znamená:
  - uloženie dieťaťu, rodičovi alebo osobne, ktorá sa osobne stará o dieťa, povinnosti podrobiť sa odbornej diagnostike v špecializovanej ambulantnej starostlivosti (§ 12 ods. 1 písm. b)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 60 hodín
  - uloženie dieťaťu, rodičovi alebo osobne, ktorá sa osobne stará o dieťa, povinnosti zúčastniť sa na výchovnom alebo sociálnom programe (§ 12 ods. 1 písm. d)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 60 hodín
  - uloženie maloletému dieťaťu alebo jeho rodičom povinnosti podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu (§ 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 40 hodín
4. Poskytuje odbornú pomoc náhradnému rodičovi na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa, § 44 ods. 1, to znamená:
  - poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálneho alebo iného odborného poradenstva (§ 44a ods. 1, písm. a)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 20 – 40 hodín
  - vykonanie alebo zabezpečenie vykonania opatrení na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov (§ 44a ods. 1 písm. b) bod 1) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 10 – 30 hodín
5. Poskytuje sociálne poradenstvo mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti (§ 73 ods. 6 písm. e)) - opatrenie sa vykonáva v rozsahu 20 – 40 hodín.

Centrum vykonáva opatrenia v zmysle

§ 11 ods. 3, písm. b) bod 2, t. j. odborné metódy práce na úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa

§ 11 ods. 3, písm. b) bod 3, t. j. odborné metódy práce na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch

§ 11 ods. 3, písm. b) bod 5, t. j. zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa

§ 73 ods. 6, písm. a) opatrenia na zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa, ak opatreniami vykonávanými vo vlastnej pôsobnosti nebolo možné jednoznačne určiť mieru ohrozenia dieťaťa

aj odbornou metódou – Stretnutie rodinného kruhu na základe odporúčania príslušného orgánu SPODaSK.

V prípade, ak dôjde vyčerpaniu počtu hodín určených na výkon jednotlivých opatrení ambulantnou a terénnou formou, resp. CDR nie je schopné vykonávanie niektorého z opatrení personálne zabezpečiť, sú o tejto skutočnosti príslušné orgány SPODaSK informované bezodkladne písomnou formou.

f) Opis cieľovej skupiny centra

Forma vykonávania opatrenia	Cieľová skupina	Región
Pobytová	Deti vo veku 0 – 18 rokov na základe súdneho rozhodnutia v PNR alebo v SUS	Košický kraj, prednostne okresy Michalovce, Trebišov a Sobrance
	Deti vo veku 0 – 18 rokov na dobrovoľnom pobyte na základe dohody v SUS alebo v skupine	Okresy Michalovce, Trebišov, Sobrance
	Mladí dospelí vo veku 18 – 25 rokov na základe dohody po ukončení pobytového opatrenia súdu v SUS pre mladých dospelých, prípadne v SUS	Košický kraj, prednostne mladí dospelí po ukončení pobytového opatrenia súdu v centre
	Rodič, osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo iná blízka osoba dieťaťa na základe dohody	Košický kraj
	Tehotná žena, táto žena po pôrode a jej dieťa na základe dohody	Košický kraj, prednostne okresy Michalovce, Trebišov a Sobrance
Ambulantná	Deti vo veku 0 – 18 rokov	Okresy Michalovce, Trebišov a Sobrance
	Mladí dospelí vo veku 18 – 25 rokov	
	Rodič, osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízka osoba dieťaťa	

Terénna	Deti vo veku 0 – 18 rokov	Okresy Michalovce, Trebišov a Sobrance
	Rodič, osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo iná blízka osoba dieťaťa	
	Mladí dospelí vo veku 18 – 25 rokov	

g) Dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení v centre, ak centrum vykonáva opatrenia podľa § 47, § 48 a § 59 ods. 1 písm. a) prvého bodu alebo tretieho bodu alebo písm. b) až d) zákona č. 305/2005 Z. z.

Centrum nevykonáva opatrenia podľa § 47, § 48 a § 59 ods. 1 písm. a) prvého bodu alebo tretieho bodu alebo písm. b) až d) zákona č. 305/2005 Z. z. pre:

- deti, ktoré sú odkázané na opatrovateľskú, resp. ošetrovateľskú starostlivosť
- deti drogovovo a inak závislé
- deti trpiace duševnými poruchami
- deti týrané alebo sexuálne zneužívané
- deti so závažnými poruchami správania alebo deti páchajúce trestnú činnosť

Dôvodom vylučujúcim vykonávanie opatrení je i nedostatočná aktuálna kapacita v priestoroch určených pre prijatie dieťaťa s jeho rodičom, osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízku osobu dieťaťa, ako aj vyčerpanie počtu hodín určených na výkon jednotlivých opatrení.

h) Celkový počet miest v centre a ak centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou vo viacerých budovách centra, počet miest v jednotlivých budovách centra

	Počet	Celková kapacita
Profesionálna náhradná rodina	9	13
Samostatne usporiadaná skupina	13	130
Samostatne usporiadaná skupina pre mladých dospelých	1	6
Skupina pre dobrovoľné pobyty detí a rodičov § 47 ods. 5	2	30
Priestor pre tehotné ženy a tieto ženy po pôrode a ich deti § 46 ods.1 písm. c)	1	8

Počet miest v jednotlivých skupinách a budovách centra

	Umiestnenie	Počet miest
Samostatne usporiadaná skupina 1	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 2	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 3	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 4	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 5	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 6	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 7	Rodinný dom, Mateja Bela 2, Kráľovský Chlmec	10
Samostatne usporiadaná skupina 8	Rodinný dom, Mateja Bela 4, Kráľovský Chlmec	10
Samostatne usporiadaná skupina 9	Rodinný dom, Družstevná 1, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 10	Rodinný dom, Vojanská 40, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 11	Rodinný dom, Orgovánová 2, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 12	Rodinný dom, Komenského 11, Veľké Kapušany	10
Samostatne usporiadaná skupina 13	Rodinný dom, Petőfiho 280, Pribeník	10
Samostatne usporiadaná skupina pre MD	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	6
Skupina pre dobrovoľné pobyty detí a rodičov § 47 ods. 5	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	15
Skupina pre dobrovoľné pobyty detí a rodičov § 47 ods. 5	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	15
Priestor pre tehotné ženy a tieto ženy po pôrode a ich deti § 46 ods. 1 písm. c)	Kmeňová budova, Juraja Dózsú 32, Veľké Kapušany	8

i) Opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra a opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu

Centrum má vytvorené priestorové podmienky pre starostlivosť o deti, mladých dospelých, matky s deťmi, maloleté matky, dieťa a jeho rodiča. Starostlivosť je poskytovaná v kmeňovej budove a v siedmych rodinných domoch. V kmeňovej budove centra sú vytvorené podmienky pre vykonávanie opatrení pobytovou formou v šiestich samostatne usporiadaných skupinách, v jednej samostatne usporiadanej skupine pre mladých dospelých, v dvoch skupinách pre deti

a rodiča, osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízku osobu dieťaťa podľa § 47 ods. 1 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. a vytvorený je i priestor pre tehotné ženy, tieto ženy po pôrode a ich deti podľa § 46 ods. 1 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z..

Opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou

V kmeňovej budove je každá zo 6 samostatne usporiadaných skupín umiestnená na osobitnom poschodí v dvoch trojizbových bytoch. Deti sú ubytované v dvoch dvojlôžkových a dvoch trojlôžkových izbách. Každé dieťa má svoju posteľ, skrinku na osobné veci, o písací stôl sa deti delia. Chlapci a dievčatá majú spoločnú izbu iba v prípade, ak ide o súrodencov. Každá samostatne usporiadaná skupina má k dispozícii spoločnú obývaciu izbu, kuchyňu a jedáleň, dve kúpeľne so sprchou a vaňou a dve sociálne zariadenia. Kúpeľne a sociálne zariadenia sú určené zvlášť pre dievčatá a zvlášť pre chlapcov. Všetky kúpeľne i toalety je možné uzamknúť, čím sa vytvára priestor na zachovanie súkromia. Hygiena mladších detí a detí s mentálnym postihnutím sa uskutočňuje pod dohľadom vychovávateľov.

Priestory pre SUS pre malých dospelých sa rovnako nachádzajú v kmeňovej budove. Mladí dospelí majú k dispozícii dva trojizbové byty. Jeden pre ženy a jeden pre mužov. V každom sa nachádzajú dve dvojlôžkové izby, kuchynka s kuchynským stolom, obývacia izba a uzamykateľná kúpeľňa so sprchou a vaňou a toaleta.

V kmeňovej budove centra sa nachádzajú aj priestory na denné a voľnočasové aktivity detí, posilňovňa, relaxačná miestnosť, multisenzorická miestnosť, knižný kútik, priestory pre krúžkovú činnosť, priestory pre interaktívne vzdelávanie. Na dvore kmeňovej budovy sú vytvorené podmienky na oddych, športové aktivity ako futbal, volejbal, basketbal, stolný tenis. Pre menšie deti detské ihrisko s preliezačkami, hojdačkami a pieskoviskom a altánok s priestorom na sedenie.

V každom z rodinných domov a v byte sú vytvorené priestorové podmienky pre poskytovanie starostlivosti jednej samostatne usporiadanej skupine.

	Súkromné priestory detí (spálne)	Spoločné priestory	Osobná hygiena	Vonkajšie priestory
Rodinný dom 1	2 trojposteľové izby 2 dvojposteľové izby Každé dieťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa jedáleň obývacia izba posilňovňa	3 x WC, 3 x umývadlo, sprchový kútik s 2 sprchami so závesom, vaňa	záhrada, dvor vonkajšie posedenie futbalové miniihrisko
Rodinný dom 2	2 trojposteľové izby 2 dvojposteľové izby Každé dieťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa s jedálňou obývacia izba práčovňa herňa	3 WC, 3 x umývadlo sprchový kútik s 3 sprchami so závesom	záhrada, dvor vonkajšie posedenie

Rodinný dom 3	5 dvojposteľových izieb Každé dieťaťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa s jedálňou obývacia izba	3 x WC, 3 x umývadlo, sprchový kútik s 2 sprchami so závesom, vaňa	záhrada, dvor vonkajšie posedenie pieskovisko hojdačky
Rodinný dom 4	2 štvorposteľové izby Každé dieťaťa má svoju posteľ a skrinku na osobné veci	kuchyňa s jedálňou obývacia izba	2 WC, 2 x umývadlo, 2 samostatné sprchové kútky	záhrada, dvor vonkajšie posedenie
Rodinný dom 5	2 trojposteľové izby 2 dvojposteľové izby Každé dieťaťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa s jedálňou obývacia izba pracovňa, herňa	3 sprchové kútky so závesom, 2 umývadlá, 1 samostatné WC 2 x WC s umývadlom	záhrada, dvor záhradný domček ohnisko
Rodinný dom 6	1 štvorposteľová izba 1 trojposteľová izby 2 dvojposteľové izby Každé dieťaťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa s jedálňou obývacia izba pracovňa	2 sprchové kúty so závesom, 1 samostatný sprchová kút, 4 x WC s umývadlom	záhrada, dvor záhradný domček ohnisko garáž
Rodinný dom 7	2 trojposteľové izby 2 dvojposteľové izby Každé dieťaťa má svoju posteľ, písací stôl a skrinku na osobné veci	kuchyňa jedáleň obývacia izba obývacia hala s krbom	1 samostatný sprchový kút 2 sprchové kútky so závesom, 2 umývadlá, 3 x WC	záhrada, dvor posedenie s ohniskom vonkajšia hojdačka

Všetky kúpeľne i toalety je možné uzamknúť, čím sa vytvára priestor na zachovanie súkromia. Hygiena mladších detí a detí s mentálnym postihnutím sa uskutočňuje pod dohľadom vychovávateľov.

2. Opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra rodičov a iných blízkych osôb detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou

V kmeňovej budove sa nachádza i priestor pre matky s deťmi podľa § 46 ods. 1 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. – dva trojizbové byty. V 1 byte sú umiestnené 2 matky. Každá matka má pre seba a svoje dieťa (deti) k dispozícii jednu izbu (spálňu), spoločne užívajú plne vybavenú kuchyňu s kuchynským stolom a 4 stoličkami, obývaciu izbu a kúpeľňu s toaletou. V kúpeľni

je klientkam k dispozícii automatická práčka, vaňa, sprcha a umývadlo, je ju možné, rovnako ako aj toaletu, uzamknúť.

Pre deti a rodiča, osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízku osobu dieťaťa podľa § 45 ods. 1 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. sú vytvorené podmienky v 5 trojizbových bytoch v kmeňovej budove. V každom byte sú dve dvojlôžkové izby, obývacia izba s lôžkom, plne vybavená kuchyňa s kuchynským stolom a 6 stoličkami, uzamykateľná kúpeľňa s vaňou a sprchou a uzamykateľná toaleta.

j) Počet zamestnancov centra, štruktúra pracovných miest s uvedením dosiahnutého vzdelania zamestnancov podľa § 4; ak centrum zabezpečuje odbornú pomoc alebo činnosť podľa § 49 ods. 5 zákona, program centra obsahuje aj informáciu o zabezpečení tejto odbornej pomoci alebo činností inými odborníkmi

		Dosiahnuté vzdelanie
Počet zamestnancov celkom	131	
1. Zamestnanci priameho kontaktu	82	
Vychovávateľ	37	25 - ÚSO 5 - VŠ I. stupeň 7 - VŠ II. stupeň
Pomocný vychovávateľ	45	2 - Stredné vzdelanie 37 - ÚSO 4 - VŠ I. stupeň 2 - VŠ II. stupeň
2. Profesionálny náhradný rodič	9	8 - ÚSO 1 - VŠ II. stupeň
3. Odborný tím	19	
Sociálny pracovník	6	1 - ÚSO 5 - VŠ II. stupeň
Sociálny pracovník/asistent sociálnej práce	2	2 - VŠ II. stupeň
Sociálny pracovník/asistent sociálnej práce v rámci Národného projektu „Rozvoj výkonu opatrení SPODaSK 2“	1	1 - VŠ II. stupeň
Sociálny pracovník – koordinátor SRK	2	2 – VŠ II. stupeň
Zamestnanec CDR odborný tím – PK, RK, iné metódy v rámci NP „Rozvoj výkonu opatrení SPODaSK 2“	1	1 - VŠ II. stupeň
Psychológ	4	VŠ II. stupeň
Psychológ v rámci Národného projektu Národného projektu „Rozvoj výkonu opatrení SPODaSK 2“	1	VŠ II. stupeň
Špeciálny pedagóg	2	VŠ II. stupeň
4. Ekonómia	5	2 – ÚSO 3 – VŠ II. stupeň

5. Prevádzkoví zamestnanci	12	
Kurič/údržbár	5	3 – stredné vzdelanie 2 – ÚSO
Vodič/údržbár	4	2 – stredné vzdelanie 2 – ÚSO
Upratovačka	2	1 – základné 1 – ÚSO
6. Riaditeľ	1	VŠ II. stupeň
7. Vedúci úseku starostlivosti o deti-špeciálny pedagóg	1	VŠ II. stupeň
8. Vedúci úseku starostlivosti o deti-vychovávateľ	1	VŠ II. stupeň
9. Vedúci ekonomicko-prevádzkového úseku	1	VŠ II. stupeň

Starostlivosť v samostatne usporiadanej skupine, okrem samostatne usporiadanej skupiny pre mladých dospelých, sa zabezpečuje najmenej dvoma vychovávateľmi a ďalšími zamestnancami centra; celkový počet zamestnancov je šesť.

Starostlivosť o deti v SUS č. 2, č. 4 a č. 7 až č. 13 zabezpečuje:

- a) vychovávateľ
- b) vychovávateľ
- c) vychovávateľ
- d) pomocný vychovávateľ
- e) pomocný vychovávateľ
- f) pomocný vychovávateľ

Starostlivosť o deti v SUS č. 1, č. 3, č. 5 a č. 6 zabezpečuje:

- a) vychovávateľ
- b) vychovávateľ
- c) pomocný vychovávateľ
- d) pomocný vychovávateľ
- e) pomocný vychovávateľ
- f) pomocný vychovávateľ

Sociálne poradenstvo a ďalšia odborná pomoc mladým dospelým v samostatne usporiadanej skupine pre mladých dospelých je zabezpečovaná sociálnym pracovníkom.

Starostlivosť v skupine pre deti, ktoré boli prijaté s rodičmi, osobami, ktoré sa o nich osobne starajú, alebo inými blízkymi osobami podľa § 47 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z. zabezpečuje:

- a) sociálny pracovník/ asistent sociálnej práce
- b) vychovávateľ
- c) pomocný vychovávateľ

Odborná pomoc a činnosť zabezpečovaná inými odborníkmi:

- logopédia - v spolupráci s ambulanciami klinickej logopédie
- psychoterapia - v spolupráci certifikovanými psychoterapeutmi
- prevencia a edukácia - v spolupráci s príslušníkmi policajného zboru, úradom práce, neziskovými organizáciami a pod.
- odborné psychologické a špeciálno-pedagogické vyšetrenie v centrách poradenstva a prevencie
- odborné psychologické vyšetrenie v ambulanciách klinického psychológa

k) Opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra

Program Centra pre deti a rodiny Veľké Kapušany je verejný dokument, ktorého aktuálne znenie je prístupné na internetovej stránke centra (www.dedlienka.sk) a v priestoroch jednotlivých SUS a skupín.

Centrum zabezpečuje oboznámenie detí, rodičov a blízkych osôb so svojim programom nasledovne:

1. Podaním informácií o Programe centra pri prijatí dieťaťa, mladého dospelého alebo inej fyzickej osoby do starostlivosti centra.
2. Informácie o programe centra podáva sociálny pracovník pri prvom kontakte. Oboznámenie rodičov a blízkych osôb sa uskutočňuje pri prvom osobnom stretnutí, najneskôr na prípadovej konferencii.
3. Informácie o právach dieťaťa (Dohovor o právach dieťaťa, Deklarácia práv dieťaťa), o dodržiavaní vnútorného poriadku, domáceho poriadku skupiny apod. podáva vychovávateľ/PNR počas adaptačného procesu. Spolupracujúcimi osobami sú členovia odborného tímu.
4. Spôsob informovania o Programe centra je zaznamenaný v IPROD-e, prípadne v pláne vykonávania opatrení pobytovou formou, v informovanom súhlase rodiča alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa.
5. Informácie o Programe centra sa podávajú primerane veku, rozumovým schopnostiam a psychickému stavu dieťaťa.

I) Opis odborných metód práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a spôsob zapájania spolupracujúcich subjektov do odbornej práce centra

A) Odborné metódy práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre

I. Individuálna práca s klientom:

- skrining psychického a emočného stavu klienta
- psychologické poradenstvo s klientom
- individuálna psychoterapia
- psychologické poradenstvo pre biologických rodičov a príbuzných
- psychologická a špeciálnopedagogická práca s profesionálnymi náhradnými rodičmi
- psychologická a špeciálnopedagogická konzultačno- poradenská činnosť pre zamestnancov CDR
- príprava dieťaťa do náhradného rodinného prostredia, spôsobom primeraným veku
- príprava dieťaťa na rôzne druhy premiestnenia
- psychologická diagnostika a rediagnostika
- špeciálnopedagogická diagnostika a rediagnostika
- depistáž, včasná detekcia detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- sociálne poradenstvo klientom CDR
- sociálna diagnostika

II. Skupinová práca s klientmi

- **Preventívne programy** - Preventívne aktivity sú zamerané na podporu a ochranu zdravia všetkých klientov nachádzajúcich sa v centre. Realizuje sa protidrogová prevencia, prevencia sexuálneho zneužívania a sexuálneho správania, prevencia sociálno-patologických javov, šikanovanie a i.. Pri realizácii môže psychológ využiť rôzne formy stretnutí (napr. individuálna, skupinová, premietanie filmov, pozvanie externých odborníkov, lekárov, policajtov, bývalých klientov zariadení na danú tému a pod.).

- **Program rozvoja finančnej gramotnosti** - vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.2. Je prispôsobený deťom umiestneným v CDR, ich veku a úrovni ich kognitívnych schopností. Ciele programu sú napĺňané aplikáciou vhodných metód a foriem práce – práca s informačnými zdrojmi, interaktívnou tabuľou, brainstorming, diskusie, problémové metódy, situačné a rolové hry, besedy, pojmové mapy, a pod. Klienti CDR sú oboznamovaní s ekonomickými problémami spoločnosti a aktívne zapájajú do práce na jednotlivých stretnutiach. Využívaná je tvorba projektov, v ktorých sa uplatňuje finančná gramotnosť. Počas jednotlivých stretnutí sú klienti vedení i k hospodárnemu zaobchádzaniu s osobnými predmetmi, oblečením, ako aj zariadením CDR.

III. Iné odborné metódy práce s klientmi v centre

- **Stretnutie rodinného kruhu** - Príbuzní a ľudia spätí so životom dieťaťa sami vytvárajú plán riešenia pre dieťa a preberajú za neho zodpovednosť. Stretnutie pripravuje a zvoláva nezávislý koordinátor, ktorý pomáha rodinnému kruhu dosiahnuť zhodu, no do procesu rozhodovania nezasahuje. Rešpektuje sa tiež kompetencia sociálneho pracovníka, ktorý plán v tomto prípade netvorí, ale potvrdzuje. Súčasťou modelu Stretnutia rodinného kruhu je aj hodnotiaci proces, kedy sa rodina po istom čase opäť stretáva, aby vyhodnotila zrealizované kroky a načerpala inšpiráciu pre ďalšiu prácu.

- **Prípadová konferencia** - metóda zameraná na plánované a koordinované spoločné stretnutia klienta, jeho rodinných príslušníkov a ďalších pre klienta dôležitých osôb, za účelom výmeny informácií a názoru, spoločnej analýzy problému a hľadania riešenia. Prípadové konferencie sú spoločnými stretnutiami odborníkov, ale i laikov, ktorí sú zainteresovaní do riešenia problémov konkrétnej rodiny. Cieľom takéhoto stretnutia je vzájomná výmena informácií a naplánovanie spoločných postupov smerujúcich k sanácii rodinného prostredia. Zaujímavosťou, alebo odlišnosťou tohto nástroja od zaužívaných postupov je, že na tieto stretnutia sú prizývaní aj dotknutí členovia rodiny - najčastejšie rodičia dieťaťa, ale môžu to byť aj iní príbuzní či známi, ktorí majú k prípadu čo povedať. Títo majú možnosť sa priamo zapojiť do tvorby stratégií na pomoc rodine, prípadne reflektovať navrhované riešenia zo strany iných účastníkov

- **Koncept snoezelen** - práca s klientmi v špeciálne upravenej miestnosti, kde na zmysly jednotlivca pôsobia svetlá, hudba, vône, príjemné textúry, povrchy a iné podnety. Pre jednotlivcov so špeciálnymi potrebami je snoezelen jedinečnou možnosťou pre plnohodnotné trávenie voľného času. Vytvára priestor na spontánne objavovanie, získavanie nových skúseností a zážitkov. Poskytuje priestor na relaxáciu a upokojenie v príjemnej atmosfére. Jednotlivci sa dokážu uvoľniť, oslobodiť od traumatických zážitkov a negatívnych spomienok. snoezelen slúži tiež na stimuláciu alebo rozvíjanie schopností jednotlivca podľa jeho potrieb. Praktizujeme tu zrakovú, hmatovú, sluchovú, čuchovú stimuláciu, učíme klientov zákonom akcie a reakcie, motivujeme ich k aktivite. V snoezelene podporujeme komunikáciu, spontánnosť a rozvoj sociálnych zručností. Výnimočnosť snoezelenu spočíva v tom, že nekladie žiadne nároky na schopnosti jednotlivca, je vhodný pre každý vek a vývojovú úroveň. Spája sa so slobodou, nedirektívnosťou a právom voľby. Využíva sa aj na elimináciu hyperaktivity, agresívneho alebo stereotypného správania.

- **EEG Biofeedback** - EEG biofeedback metóda (biologická spätná väzba elektrickej aktivity mozgu) umožňuje registrovať aktuálny stav mozgu jedinca a prostredníctvom špeciálneho didaktického programu, ktorý je spätne viazaný na EEG aktivitu ovplyvňovať aktuálny stav mozgu a zvyšovať jeho kondíciu. Pacient nevykonáva žiadnu konkrétnu manuálnu prácu, len vlastnou vôľou a prácou mozgu ovplyvňuje prostredníctvom úpravy svojej elektrickej aktivity danú úlohu v programe a tým svoj vlastný mozog učí – koncentrácii, pozornosti a vyššej výkonnosti. Výsledkom je zvýšenie efektívnosti činnosti mozgu – vďaka zvýšeniu pozornosti a koncentrácii, schopnosť funkčne využívať väčší rozsah mozgu, zlepšenie psychickej pohody, odstránenie napätia, porúch spánku, dyslexie a porúch učenia u detí aj u dospelých.

- **Štúdium prípadu** - dôkladné štúdiu všetkých dostupných písomných a iných materiálov o klientovi, v ich diagnostickom zhodnotení a formulovaní záverov. Ide tu o výsledky lekárskeho, psychologického, sociálneho vyšetrenia a skúmaní, súdne spisy, pedagogické denníky, posudky inštitúcií, školské vysvedčenia, a pod. Pri štúdiu prípadu je dôležité všetky sledované premenné porovnávať s príslušnými vývinovými normami.
- **Štúdium odbornej literatúry**

B) Odborné metódy práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia ambulantnou alebo terénnou formou

Odborné metódy sa realizujú prostredníctvom nasledovných psychologických podprogramov a sociálnych podprogramov (ktoré je možné v prípade potreby doplniť aj o prácu psychológa). Počet hodín vybraného podprogramu je možné upravovať v závislosti od potrieb rodiny a dieťaťa, a ich súhlasu.

1. Podprogram zameraný na vykonávanie opatrení na **zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny**, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa na účely **určenia miery ohrozenia dieťaťa**, ak opatreniami vykonávanými vo vlastnej pôsobnosti nebolo možné jednoznačne určiť mieru ohrozenia dieťaťa (§ 73 ods. 6 písm. a) a podľa § 11 ods. 3 písm. b) bod 5. zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny a ďalších príbuzných prípravou odborných podkladov a identifikovaním rizikových faktorov, ktoré ohrozujú alebo môžu ohroziť dieťa, ako aj zmapovanie kapacít a potenciálnych oblastí progresívnej zmeny životnej situácie rodiny jednak v rodine ako aj v širšom sociálnom okolí dieťaťa a jeho rodiny.

Obsah programu:

- a) zhodnotenie rozsahu napĺňania potrieb dieťaťa a schopnosti rodičov sa na ňom podieľať
- b) zhodnotenie rodičovskej starostlivosti,
- c) zisťovanie názoru dieťaťa,
- d) zhodnotenie funkčnosti rodinného systému.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 12 -24 hodín.

2. Podprogram určený dieťaťu, rodičovi alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, ktorým bola uložená povinnosť zúčastniť sa na **výchovnom programe** (§ 12 ods. 1 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Prostredníctvom odborných činností (edukačných intervencií, techník a aktivít) podporiť rozvoj sociálnych kompetencií alebo konkrétnych zručností dieťaťa a jeho blízkych osôb, ktoré môžu obmedziť alebo odstrániť negatívne vplyvy, ktoré ohrozujú psychický, fyzický a sociálny vývin dieťaťa a tiež zmierniť riziko vzniku alebo prehĺbenia krízovej situácie v rodine.

Obsah programu:

- a) podpora a rozvoj sebaznania dieťaťa a identifikácia jeho potrieb,
- b) posilňovanie a rozvoj emocionálnych kompetencií,
- c) posilňovanie a rozvoj sociálnych kompetencií,
- d) podpora zmeny rizikových prejavov správania.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 10 - 60 hodín.

3. Podprogram určený dieťaťu, rodičovi alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, ktorým bola uložená povinnosť zúčastniť sa na **sociálnom programe** (§ 12 ods. 1 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Prostredníctvom odborných činností (edukačných intervencií, techník a aktivít) podporiť rozvoj rodičovských kompetencií a sociálnych kompetencií rodiny s cieľom využitia potenciálu rodiny riešiť nepriaznivú životnú situáciu, sprevádzať rodiny pri zvládaní situácií v oblasti starostlivosti o deti a zabezpečenie ich potrieb.

Obsah programu:

- a) nácvik a rozvoj sociálnych kompetencií rodiny,
- b) nácvik a rozvoj ekonomických kompetencií rodiny,
- c) starostlivosť o domácnosť,
- d) zabezpečenie starostlivosti o deti,
- e) nácvik a rozvoj rodičovských zručností pri výchove detí.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 10 - 60 hodín.

4. Podprogram určený dieťaťu a jeho rodičom, ktorým bola uložená **povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu** (§ 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine).

Cieľ programu: Mobilizovať vnútorné a vonkajšie zdroje rodiny v ich prirodzenom prostredí, napĺňanie sociálnych potrieb, zlepšovanie vzťahov v interakcii so sociálnym prostredím, ako aj podporovať rodiny pri rozvíjaní a zlepšovaní schopností riešiť nepriaznivú životnú situáciu.

Obsah programu:

- a) rozvoj sociálnych kompetencií,
- b) finančné poradenstvo a zvyšovanie finančnej gramotnosti/ekonomický rozvoj rodiny,
- c) podpora rodičovských kompetencií týkajúcich sa výchovy a starostlivosti o dieťa,
- d) optimalizácia fungovania rodiny a komunikácia.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 10 - 40 hodín.

5. Podprogram zameraný na vykonávanie opatrení pre dieťa a rodičov v rozvodových/rozchodových situáciách, kedy je dieťaťu a jeho rodičom potrebné poskytnúť **sociálne poradenstvo** (§ 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Poskytnúť sociálne poradenstvo rodičovi / rodičom nachádzajúcim sa v rozvodových/rozchodových situáciách a tým predchádzať nepriaznivým vplyvom a dopadom rozvodu/rozchodu na dieťa a jeho rodičov.

Obsah programu:

- a) poskytovanie sociálneho poradenstva rozchádzajúcim sa / rozvádžajúcim sa rodičom,
- b) sociálne poradenstvo zamerané na zmiernenie dôsledkov rozvodovej/rozchodovej situácie na dieťa.

Program realizuje sociálny pracovník v rozsahu 10 - 30 hodín.

6. Podprogram zameraný na vykonávanie *odborných metód na prispôsobenie sa novej situácii* (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 1 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Zmierniť možný negatívny dopad novej situácie na rodinu prostredníctvom poskytnutia odbornej pomoci zameranej na stabilizáciu rodinného prostredia.

Obsah programu:

a) zmena v usporiadaní starostlivosti o dieťa – poskytovanie poradenstva ohľadom výchovy dieťaťa, pomoc pri úprave komunikácie medzi členmi rodiny, pomoc pri zlepšení /obnove vzťahu dieťaťa s rodičom,

b) strata/odchod/ neprítomnosť významnej vzťahovej osoby dieťaťa – pomoc a podpora pri vyrovnávaní sa so stratou, sprevádzanie pri vybavovaní náležitostí súvisiacich so vzniknutou situáciou,

c) zmena zdravotného stavu dieťaťa, zmena bývania, zmena vo fungovaní rodiny – pomoc a podpora rodiny pri uvedených situáciách.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 10 - 40 hodín.

7. Podprogram zameraný na vykonávanie *odborných metód* práce na podporu *riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch* (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 3 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Poskytnúť odbornú pomoc pri riešení výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch s cieľom predchádzania nepriaznivým vplyvom zaťažujúcej/konfliktnej situácie na dieťa a jeho rodinu.

Obsah programu:

a) problémy prejavujúce sa v rodine,

b) problémy prejavujúce sa v škole,

c) problémy v oblasti finančného hospodárenia,

d) problémy so začlenením do spoločnosti - identifikácia problému začlenenia rodiny a dieťaťa do spoločnosti, vierovyznanie, etnicita, rodič vo výkone trestu, chorý alebo postihnutý člen rodiny, poskytnutie sociálneho poradenstva, sprevádzanie v hľadaní riešenia problémovej situácie.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 30 - 50 hodín.

8. Podprogram zameraný na poskytovanie *sociálneho poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti* (§ 73 ods. 6 písm. e) zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Poskytnúť odbornú pomoc a podporu mladému dospelému pri zaradovaní sa do bežného života prostredníctvom zvyšovania informovanosti vo vybraných oblastiach a posilňovaním sociálnych zručností potrebných pre aktívny pracovný, rodinný a osobný život.

Obsah programu:

a) poskytovanie poradenstva do pracovného života,

b) poskytovanie sociálneho poradenstva v otázke bývania,

c) poskytovanie sociálneho poradenstva za účelom finančnej gramotnosti,

d) pomoc pri vytváraní podpornej siete interpersonálnych vzťahov mladého dospelého.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 20 - 40 hodín.

9. Podprogram zameraný na **úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa** (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 2 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Upraviť rodinné a sociálne pomery dieťaťa a rodiny najmä prostredníctvom posilňovania rodičovských a sociálnych zručností za účelom eliminácie negatívnych vplyvov ohrozujúcich dieťa a rodinu.

Obsah programu:

- a) podpora a rozvoj rodičovskej role,
- b) podpora a rozvoj kvality vzťahov v rodine,
- c) starostlivosť o napĺňanie potrieb dieťaťa,
- d) nácvik a rozvoj finančnej gramotnosti/ ekonomických kompetencií rodiny,
- e) starostlivosť o domácnosť.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 30 - 50 hodín.

10. Podprogram zameraný **na podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností** (§ 11 ods. 3 písm. b) bod 4 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Cieľ programu: Obnovovať a rozvíjať kompetencie rodičov v starostlivosti o dieťa, so zameraním na predchádzanie, zmiernenie alebo eliminovanie príčin ohrozenia dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí.

Obsah programu:

- a) podpora a rozvoj rodičovskej role,
- b) podpora a rozvoj kvality vzťahov v rodine,
- c) starostlivosť o napĺňanie potrieb dieťaťa.

Program realizuje sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce v rozsahu 20 - 75 hodín.

11. Podprogram je zameraný na **poskytnutie psychologickej pomoci pre rodičov dieťaťa** v záujme obnovy manželského spoluzitia a v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu na dieťaťa (§ 11 ods. 2 písm. b) 2 zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Poskytnúť psychologickú pomoc rodičovi/rodičom nachádzajúcim sa v/po procese rozvodu/rozchodu, a tým predchádzať nepriaznivým vplyvom a dopadom rozvodu/rozchodu na dieťa i jeho rodičov.

Obsah programu:

- a) Psychologické poradenstvo pre rozvádzajúcich/ rozchádzajúcich sa rodičov,
- b) Edukácia rodičov ohľadne prežívania dieťaťa počas rozvodovej/rozchodovej situácie,
- c) podpora spolupracujúceho rodičovstva,
- d) pomoc pri začlenení nového partnera/partnerky do rodiny.

Program realizuje psychológ v rozsahu 10 - 30 hodín.

12. Podprogram je zameraný na vykonávanie opatrení pre dieťa a rodičov v rozvodových/rozchodových situáciách, kedy je potrebné **dieťaťu poskytnúť alebo zabezpečiť potrebnú psychologickú pomoc** aj po rozvode (§ 11 ods. 2 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Poskytnúť psychologickú pomoc dieťaťu vyjadriť a porozumieť vlastným pocitom, vytvorenie priestoru pre žialenie dieťaťa nad stratou doterajšieho systému fungovania rodiny, podpora pozitívneho vzťahu s každým z rodičov, poskytnutie pomoci

pri psychickej adaptácii dieťaťa na zmeny a pri vytváraní stratégií zvládania bežného života a stimulácia zdrojov dieťaťa.

Obsah programu:

- a) Spreádzanie dieťaťa v procese žialenia,
- b) Pomoc pri stabilizácii dieťaťa,
- c) Pomoc pri uľahčení zvládania záťažových situácií

Program realizuje psychológ v rozsahu 10 - 30 hodín.

13. Podprogram je zameraný na poskytnutie *poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul rodina s dieťaťom s krízou identity (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Stabilizovať prežívanie, správanie a seba prijatie dieťaťa, učiť rodičov akceptácii a podpore dieťaťa v záťažovej situácii.

Obsah programu:

- a) Sebavedomie a seba prijatie dieťaťa,
- b) Podpora prežívania dieťaťa,
- c) Práca s rodinou na akceptácii pocitov a správania dieťaťa.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

14. Podprogram je zameraný na poskytnutie *poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul Rodina s dieťaťom s homosexuálnou orientáciou (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Stabilizovať prežívanie a správanie dieťaťa s homosexuálnou orientáciou; zakotvenie vlastnej sexuálnej orientácie; vytvorenie plánu comingout-u; podpora a akceptácia dieťaťa rodičom; podpora rodičov pri akceptovaní sexuálnej orientácie svojho dieťaťa.

Obsah programu:

- a) Pomoc a podpora v zvládaní neistoty ohľadom sexuálnej orientácie
- b) Podpora prežívania a spracúvania vlastnej identity
- c) Edukácia a podpora rodičov.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

15. Podprogram zameraný na poskytnutie *poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul rodina so závislým členom rodiny (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: poskytnúť psychologickú pomoc rodinám so závislým členom s cieľom optimalizovať fungovanie rodinného systému a tiež každého člena rodiny tak, aby dokázal efektívne zvládať náročnú životnú situáciu závislosti.

Obsah programu:

- a) vnímanie a závislosti rodinou, intenzita narušenia vzťahov,
- b) partnerský/rodičovský kontext závislosti a vyjasnenie rolí,
- c) vnútorodinná komunikácia a zmeny hodnôt) rodičov.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

16. Podprogram je zameraný na poskytnutie *poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul rodina s rodičom po návrate z výkonu trestu odňatia slobody (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Poskytnutie psychologickej pomoci rodinám s rodičom po návrate z výkonu trestu odňatia slobody s cieľom optimalizácie fungovania rodinného systému a života každého člena rodiny tak, aby dokázal efektívne zvládať náročnú životnú situáciu návratu rodiča z výkonu trestu.

Obsah programu:

- a) porozumenie problematiky adaptačnej fázy rodiča po návrate z výkonu trestu do pôvodného rodinného prostredia,
- b) zhodnotenie vplyvu väzenského prostredia na schopnosť adaptovať sa do spoločnosti,
- c) plánovanie, výber a aplikácia intervencií v atmosfére podporného vzťahu pre potrebné zmeny v adaptácii a reintegrácii,
- d) angažovanie, implementácia rozhodnutia v procese adaptácie a reintegrácie.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

17. Podprogram je zameraný na poskytnutie *poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul rodina so zdravotne postihnutým dieťaťom (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Poskytnutie psychologickej pomoci rodinám so zdravotne postihnutým dieťaťom s cieľom optimalizácie fungovania rodinného systému a života členov rodiny tak, aby dokázali efektívne zvládať náročnú životnú situáciu.

Obsah programu:

- a) pomoc pri zvládaní emócií ako strach, úzkosť, beznádej,
- b) psychologické poradenstvo pri používaní rôznych stratégií ochrany dieťaťa,
- c) pomoc a podpora v rodičovskej a manželskej role a súrodeneckých vzťahoch, rozvoj sebareflexie,
- d) pomoc pri nácviku, rozvíjaní a posilňovaní výchovných zručností rodičov,
- e) pomoc rodine pri stanovení nových pravidiel spolužitia, vymedzenie povinnosti, pomoc pri eliminovaní správania vyvolávajúceho napätie a konflikty, zvládanie frustrácie.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

18. Podprogram je zameraný na *poskytnutie poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul rodina v krízovej situácii (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Pomôcť rodine prekonať krízu, porozumieť situácii, v ktorej sa rodina ocitla, poskytnúť pocit bezpečia a podpory. Posilniť schopnosti členov rodiny vyrovnávať sa v rámci svojich možností s aktuálnou záťažovou situáciou a vrátiť sa do predkrízového stavu.

Obsah programu:

- a) posúdenie psychického stavu, preskúmanie potrieb klientov, mapovanie silných miest, identifikácia vzťahového kontextu krízy,
- b) poradenská práca s rodičom a dieťaťom zameraná na redukciu napätia, zaistenie bezpečia, zmiernenie následkov, normalizácia reakcií na stres a podpora vlastného prežívania a vyjadrovania vlastného vnímania a pod.,
- c) nácvik copingových stratégií,
- d) stabilizácia, postupný návrat na predkrízovú úroveň fungovania.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 20 hodín.

19. Podprogram je zameraný na *poskytnutie poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách* - modul Rodina s dieťaťom s poruchami správania (§ 11 ods. 3 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z.)

Cieľ programu: Poskytnúť psychologickú pomoc rodinám s dieťaťom s poruchami správania, podporiť rozvoj kompetencií a zručností, ktoré pomôžu obmedziť alebo odstrániť negatívne vplyvy a formy správania dieťaťa a tým prispieť k optimalizácii fungovania rodinného systému.

Obsah programu:

a) pomoc a podpora pri pomenovaní a vyjadrení emócií a chápaní vlastného prežívania, poznanie príčin frustrácie a zvládanie frustrácie, rozvoj komunikačných zručností (ako komunikovať konflikt), nácvik stratégie zvládania záťaže,

b) prehlbovanie vnímavosti rodičov voči potrebám dieťaťa, podpora vzájomnej komunikácie rodičov a detí, rozvoj rodičovských zručností pri stanovení a dodržiavaní pravidiel rodiny,

c) edukácia rodinných príslušníkov pri výskyte problémového správania, pomoc s voľbou vhodného výchovného štýlu.

Program realizuje psychológ v rozsahu 5 - 15 hodín.

20. Podprogram je určený maloletému dieťaťu alebo jeho rodičom, ktorým bola uložená *povinnosť podrobiť sa inému odbornému poradenstvu* (§ 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine)

Cieľ programu: poskytnúť pomoc rodičom, ktorí majú problém s plnením si svojich povinností voči dieťaťu, podporiť rozvoj konkrétnych zručností dieťaťa a jeho rodiny na obmedzenie alebo odstránenie negatívnych vplyvov ohrozujúcich fyzický, psychický a sociálny vývin dieťaťa s rizikom prehlbenia krízovej situácie v rodine

Obsah programu:

a) identifikácia problému, zisťovanie vzniku a udržiavania problémového správania, pomoc pri prehlbovaní vzťahu s rodičmi identifikáciou naplnených a nenaplnených potrieb dieťaťa, ventilácia napätia,

b) problémy prejavujúce sa v škole, práca s emóciami, pomoc pri prehlbovaní vzťahu medzi dieťaťom, rovesníckou skupinou a učiteľmi,

c) podpora udržateľnosti zmeny v rodine aj v škole.

Program realizuje psychológ v rozsahu 10 - 40 hodín.

21. Podprogram **podľa § 44a ods. 1** je zameraný na vykonávanie opatrení - poskytovanie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálneho alebo iného odborného poradenstva a vykonávanie alebo zabezpečenie vykonávania opatrení na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov.

Cieľ programu: poskytnúť sociálne poradenstvo náhradnému rodičovi pri bezpodmienečnom prijatí dieťaťa, jeho biologickej rodiny a pôvodu, a pri budovaní pozitívnej identity dieťaťa v náhradnej rodine a poskytnúť pomoc s podporou pri riešení výchovných a rodinných problémov.

Obsah programu:

a) pomoc rodine pri adaptácii dieťaťa na nové rodinné prostredie, pomoc pri riešení problémov s výchovou,

b) poskytovanie psychologického poradenstva, sprevádzanie a podpora novovzniknutých vzťahov,

c) sprevádzanie náhradného rodiča pri vytváraní/obnove vzťahov medzi dieťaťom a jeho biologickou rodinou.

Program realizuje sociálny pracovník alebo psychológ v rozsahu 20 - 40 hodín.

V prípade, ak dôjde vyčerpaniu počtu hodín určených na výkon jednotlivých opatrení, resp. CDR nie je schopné vykonávanie niektorého z opatrení personálne zabezpečiť, sú o tejto skutočnosti príslušné orgány SPODaSK informované bezodkladne písomnou formou.

m) Opis plánovania a poskytovania odbornej pomoci tehotnej žene a tejto žene po pôrode a jej dieťaťu podľa § 46 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z.

Centrum má vytvorené podmienky na poskytovanie starostlivosti tehotnej žene, tejto žene po pôrode a jej dieťaťu, najdlhšie do 24 mesiacov veku dieťaťa. Na účel prijatia potrebných opatrení centrum spolupracuje s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Centrum tehotnej žene, tejto žene po pôrode a jej dieťaťu poskytuje bývanie a vytvára podmienky na prípravu stravy a poskytuje obslužné činnosti.

Centrum poskytuje tehotnej žene a tejto žene po pôrode ubytovanie v samostatnej izbe zariadenej základným nábytkom - posteľ, postieľka, prebaľovací pult, skrinka, stôl, stolička. Kuchynka na prípravu celodennej stravy, stolovanie a obslužné činnosti, hygienické a sociálne zariadenie vybavené práčkou sú spoločné pre všetky ubytované ženy.

Stravovanie si zabezpečuje tehotná žena samostatne v kuchynke. Poverený zamestnanec centra dohliada na to, aby strava bola pripravená v súlade so zásadami zdravej výživy, s prihliadnutím na tehotenstvo, vek a zdravotný stav detí.

Všetky priestory ubytovacieho zariadenia a zariadenia osobnej hygieny sa denne upratujú a dezinfikujú za aktívneho prístupu a participácie samotných klientok – edukácia k sebaobslužným činnostiam. Matky a tehotné ženy sú povinné dodržiavať všetky bezpečnostné a hygienické nariadenia a opatrenia.

Zásady, postupy a metódy práce:

Poskytovanie starostlivosti v centre prebieha na základe zmluvného vzťahu medzi klientkou a centrom. Podmienky a pravidlá sú prispôsobené nielen potrebám tehotnej ženy, matky, ale aj potrebám narodených i nenarodených detí.

- Vytvorenie bezpečného prostredia pre tehotnú ženu a túto ženu po pôrode a jej dieťa najdlhšie do 24 mesiacov veku dieťaťa.
- Poskytovanie adekvátnej podpory a pomoci po následnej stabilizácii – podpora a nácvik rodičovských zručností vrátane vedenia a udržiavania domácnosti.
- Vedenie klientky k zodpovednému samohospodáreniu a finančnej gramotnosti.
- Podpora v oblasti vlastných práv a povinností, orientácia v sociálnom systéme.
- Poradenstvo zamerané na osobnostný rozvoj a poradenstvo v oblasti vzťahov.
- Aktivovanie siete - získanie alebo zorganizovanie účinnej podpory iných osôb a inštitúcií, napojenie rodiny na podporné komunity (cirkevné, susedské, spoločenské a pod.) so zdravo fungujúcimi rodinami.
- Zameranie sa na integráciu do bežného života (zabezpečenie vhodného ubytovania, finančná stabilizácia, osvojenie si role matky).

Metódy práce: špecializované sociálne poradenstvo, pozorovanie, anamnestický rozhovor, motivačný a aktivačný rozhovor, metóda príkladovania, zážitkové metódy, tréning sociálnych,

komunikačných a rodičovských zručností, rozhovor, genogram, ekomapa, kniha života, sociálna, zdravotná a psychologická intervencia, sociálne plánovanie, skupinové poradenstvo. **Personálne zabezpečenie:** sociálny pracovník, psychológ a externí odborníci - lekár, pediater, laktačná poradkyňa, akreditovaný subjekt.

Dôvody ukončenia dohody:

- porušenie písomne dohodnutých pravidiel,
- zatajovanie príjmov a podlžností,
- požičiavanie si peňazí bez súhlasu (nárast dlhov, spoluúčasť na úžere) sa zaznačí v karte klientky a môže byť dôvodom na ukončenie pobytu v zariadení,
- narušanie spolužitia medzi klientkami (agresívne správania – slovné napádanie, vyhrážanie sa, fyzické napadnutie),
- opustenie dieťaťa bez zaistenia prevzatia zodpovednosti za dieťa inou dospelou osobou.

n) Opis plánovania a vyhodnocovania výchovnej činnosti v samostatne usporiadaných skupinách

Výchovná činnosť je plánovaná a vyhodnocovaná v pláne výchovnej práce s dieťaťom, ktorý tvorí súčasť individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa. Za vypracovanie a vyhodnocovanie plánu výchovnej práce s dieťaťom zodpovedá vychovávateľ, ktorému je dieťa osobne zverené pre potreby plánovania, a to v úzkej spolupráci so sprevádzajúcou osobou a ďalšími odbornými zamestnancami centra (napr. psychológ, sociálny pracovník), podľa individuálnych potrieb dieťaťa.

Vychovávateľ plány výchovnej práce s dieťaťom vypracúva spravidla na obdobie jedného mesiaca, pričom vychádza z aktuálneho stavu, potrieb, schopností a záujmov dieťaťa, ako aj cieľov stanovených v individuálnom pláne rozvoja osobnosti. Pri plánovaní zohľadňuje aj rodinné zázemie dieťaťa, jeho predchádzajúce skúsenosti, školské povinnosti a sociálne vzťahy v skupine. Plán obsahuje konkrétne, merateľné a časovo ohraničené ciele v jednotlivých oblastiach rozvoja (sociálna, emocionálna, pracovná, vzdelávacia), ako aj návrh vhodných metód, foriem a prostriedkov ich dosahovania.

Vyhodnocovanie plánu prebieha priebežne, s dôrazom na pravidelnú reflexiu a zaznamenávanie pokrokov dieťaťa. Vychovávateľ sleduje najmä to, či sa podarilo stanovené úlohy naplniť, akým spôsobom dieťa úlohy zvládalo, ako ich prežívalo, aký bol jeho prístup, motivácia a správanie v rôznych situáciách. Súčasťou vyhodnocovania je aj posúdenie účinnosti použitých metód a postupov, identifikácia prípadných prekážok a návrh úprav do ďalšieho obdobia. Dôležitým prvkom je zapájanie samotného dieťaťa do hodnotiaceho procesu, primerane jeho veku a schopnostiam, čím sa podporuje jeho sebareflexia a zodpovednosť za vlastný rozvoj.

Výsledky vyhodnotenia slúžia ako podklad pre aktualizáciu ďalšieho plánu výchovnej práce a zároveň poskytujú komplexný obraz o tom, aký pokrok dieťa v sledovanom období dosiahlo, v ktorých oblastiach došlo k posunu a kde je potrebné posilniť podporu. Takto nastavený cyklus plánovania a vyhodnocovania zabezpečuje kontinuitu, systematickosť a individualizovaný prístup vo výchovnej činnosti v podmienkach samostatne usporiadaných skupín.

o) Opis obsahu prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti

Centrum zabezpečuje prípravu na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti (ďalej len „príprava“) a zároveň poskytuje záujemcom všetky informácie súvisiace s prípravou.

Základné podmienky, rozsah a obsah prípravy sú upravené zákonmi č. 376/2022 Z. z. (o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), 305/2005 Z. z. a vyhláškou č. 103/2018 Z. z..

Centrum realizuje prípravu na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti v termínoch **od 17. 02. 2026 do 05. 05. 2026 a od 17. 09. 2026 do 03. 12. 2026**. Záujemca je zaradený do prípravy na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti v najbližšom možnom termíne, najneskôr do pol roka od prejavenia záujmu.

Profesionálna náhradná rodina je súčasťou organizačnej štruktúry centra v ktorom sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Centrum vykonáva pobytové opatrenia súdu v PNR, ktorá poskytuje starostlivosť ustanovenému počtu detí a mladých dospelých v rodinnom dome alebo v byte, ktorého je PNR vlastníkom, spoluvlastníkom, nájomcom alebo spoločným nájomcom (§ 51 ods. 1).

Vykonávanie pobytového opatrenia súdu v PNR má prednosť pred jeho vykonávaním v samostatne usporiadanej skupine (§ 51 ods. 4).

V PNR zabezpečujú starostlivosť o deti a mladých dospelých manželia, ktorí sú zamestnancami centra, alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnancom centra.

Profil profesionálneho náhradného rodiča

Záujemca o prípravu na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti (ďalej len „záujemca“) na základe svojej motivácie po absolvovaní prípravy dočasne poskytne svoje domáce a rodinné prostredie dieťaťu, ktoré je v centre umiestnené na základe rozhodnutia súdu, s cieľom naplniť jeho individuálne potreby vzhľadom na aktuálnu životnú situáciu, v ktorej sa nachádza.

PNR je povinný splniť predpoklady na výkon práce PNR v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 376/2022 Z. z. a absolvovať prípravu v ustanovenom rozsahu, ktorej súčasťou je písomné zhodnotenie tejto prípravy. Ak starostlivosť o deti v PNR zabezpečujú manželia, ktorí sú zamestnancami centra, ustanovený kvalifikačný predpoklad musí spĺňať aspoň jeden z manželov. Na manžela alebo manželku fyzickej osoby, ktorá je zamestnancom centra sa vzťahuje zákonom stanovený rozsah prípravy a bezúhonnosť v rozsahu aká platí pre fyzickú osobu, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom (§ 39 ods. 4).

Hlavným poslaním profesionálneho náhradného rodiča je naplniť jednu zo základných potrieb dieťaťa, a to potrebu blízkej osoby, s ktorou si dieťa vytvorí vzájomné puto – láskyplný vzťah. Samotná rola PNR je zložitá a nesie v sebe spojenie roly rodič a roly profesionál – vychovávateľ. V niektorých situáciách prevažuje jedno, inokedy zase druhé. Je ťažké definovať, aký je ten správny pomer medzi rolou rodič a rolou profesionála. Snaha o vyváženie oboch rolí je súčasťou obsahu prípravy na vykonávanie PNR.

Aby sa záujemca mohol stať PNR musí spĺňať:

1.) Kvalifikačné predpoklady pre zabezpečenie starostlivosti o dieťa a to najmenej (zákon č. 376/2022 Z. z., § 4):

- a) nižšie stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie,
- b) úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné, vzdelanie, ak sa zabezpečuje starostlivosť o dieťa, ktoré vyžaduje zvýšenú starostlivosť z dôvodu, že bolo týrané, sexuálne zneužívané.

2.) Absolvovať prípravu na vykonávanie PNR.

Rozsah prípravy na vykonávanie PNR je:

- a) 60 hodín, ak záujemca získal najmenej úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo najmenej úplné stredné odborné vzdelanie
- b) 80 hodín, ak záujemca získal nižšie vzdelanie ako je uvedené v písmene a)
- c) najmenej 21 hodín nácviku praktických zručností podľa § 16 ods. 1 písm. b), zákona č. 376/2022, ak ide o:
  1. zamestnanca centra, ktorý bol členom odborného tímu podľa § 5 alebo ktorý zabezpečoval starostlivosť o deti nepretržite najmenej tri roky,
  2. manžela profesionálneho náhradného rodiča a starostlivosť v profesionálnej náhradnej rodine zabezpečuje len jeden z manželov.

Za povolenú neúčast' sa považuje max. 10 % z celkového počtu hodín prípravy, ktorá musí byť zdokladovaná (napr. PN, lekárske vyšetrenia, úmrtie v rodine a pod.). Manžel/ka záujemcu je povinný/á zúčastniť sa daného počtu hodín, inak prípravu neabsolvoval.

Obdobný postup odporúčame uplatniť aj voči partnerovi záujemcu s ktorým žije v spoločnej domácnosti.

Organizačné podmienky prípravy

Prípravu zabezpečuje centrum bez úhrady (náklady spojené s dopravou, stravovaním, ubytovaním a iné si záujemca zabezpečuje z vlastných zdrojov).

Centrum zriaďuje tím na prípravu fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa profesionálnym náhradným rodičom, v zložení:

- najmenej jeden psychológ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore psychológia (vyhláška č. 103/2018 Z. z., § 16 ods. 3)
- najmenej jeden sociálny pracovník s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore sociálna práca, resp. špeciálny pedagóg s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore špeciálna pedagogika, liečebná pedagogika
- k vyššie uvedenému realizačného tímu môžu byť prizvaní aj iní odborníci, (napr. profesionálny náhradný rodič, vychovávateľ centra, prípadne iní odborníci, ktorí nie sú zamestnancami centra)
- riaditeľ centra určí koordinátora prípravy, ktorý manažuje celý proces prípravy

Povinná dokumentácia

- Dohoda o realizovaní prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti, uzatvorená medzi centrom a záujemcom
- súhlas so spracovaním osobných údajov
- podrobnejší obsah prípravy a informácie o podmienkach vykonania prípravy na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti
- prezenčná listina a výkaz (odpočet úloh za daný časofond)
- zhodnotenie prípravy, ktoré je vypracované po ukončení prípravy

Obsah prípravy

1. Príprava na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti v centre zahŕňa:

a) poskytnutie základných informácií o:

1. právnych predpisoch upravujúcich oblasť sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a rodinnoprávnych vzťahov a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisoch súvisiacich so starostlivosťou v profesionálnej náhradnej rodine,

2. výchovných opatreniach, náhradnej starostlivosti a osvojení,
3. psychickom vývine, fyzickom vývine a sociálnom vývine dieťaťa a potrebách dieťaťa,
4. potrebách a špecifikách starostlivosti o dieťa, ktoré je
  - 4a. osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, v rozsahu najmenej desať hodín z celkového počtu hodín určených na poskytnutie základných informácií,
  - 4b. obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi alebo ktoré je týrané alebo sexuálne zneužívané alebo u ktorého sa vykonáva opatrenie na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, sexuálnym zneužívaním alebo iným činom ohrozujúcim jeho život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin, v rozsahu najmenej desať hodín z celkového počtu hodín určených na poskytnutie základných informácií,
5. právach dieťaťa,
6. právach a povinnostiach PNR.

b) nácvik praktických zručností vo výchovnej práci s deťmi v rozsahu najmenej 50 % z celkového počtu hodín prípravy na vykonávanie profesionálnej náhradnej starostlivosti zameraný na:

1. identifikáciu vývinových potrieb dieťaťa,
2. vzťahovú väzbu, citové pripútanie a separáciu dieťaťa,
3. prispôbenie sa zmene v rodine profesionálneho náhradného rodiča,
4. komunikačné zručnosti,
5. rozvoj výchovných zručností,
6. riešenie záťažových situácií v rodine,
7. spoluprácu v tíme odborníkov.

2. Po ukončení prípravy centrum vypracuje zhodnotenie prípravy v písomnej podobe, ktorého súčasťou je najmä

- a) zhodnotenie záujmu fyzickej osoby o získanie informácií podľa odseku 1 písm. a) a zhodnotenie spolupráce pri nácviku podľa odseku 1 písm. b) počas prípravy na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti,
- b) zhodnotenie motivácie fyzickej osoby na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti,
- c) záver, či fyzická osoba absolvovala alebo neabsolvovala prípravu na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti.

3. Po ukončení prípravy sa vypracuje potvrdenie o absolvovaní prípravy manželom profesionálneho náhradného rodiča podľa § 15 písm. c) druhého bodu zákona č. 376/2022 Z. z., ktorého súčasťou je uvedenie počtu hodín nácviku praktických zručností.

V prípade, že záujemca/fyzická osoba ukončí prípravu v jej priebehu, písomné zhodnotenie sa nevypracuje vôbec.

Ďalšie informácie k príprave PNR

- Odporúčaný počet záujemcov/fyzických osôb o prípravu na vykonávanie PNR je 5-12 osôb.
- Dĺžka trvania prípravy: časový fond 60 resp. 80 hodín - ukončenie najneskôr do 3 mesiacov od začiatku prípravy.
- Odporúčaný pomer k rozvrhnutiu časofondu:
  - poskytnutie základných informácií – 40 %
  - nácvik praktických zručností – 60 %
- Pri uzavretí Dohody o realizácii prípravy sa záujemcovi poskytne podrobnejší obsah prípravy a metodická príručka pre PNR.

p) Uvedenie rozsahu hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou

1. Opatrenia vykonávané ambulantnou formou

Centrum vykonáva opatrenia v kmeňovej budove na ul. Juraja Dózsú 32 vo Veľkých Kapušanoch v pracovných dňoch v čase:

pondelok od 8⁰⁰ do 14³⁰ hod.

utorok od 8⁰⁰ do 14³⁰ hod.

streda od 10⁰⁰ do 17⁰⁰ hod.

štvrtok od 8⁰⁰ do 14³⁰ hod.

piatok od 8⁰⁰ do 12⁰⁰ hod.

V odôvodnených prípadoch je možné absolvovať stretnutia s klientmi aj mimo uvedených časov a dní.

2. Opatrenia vykonávané terénnou formou

Terénna forma sa realizuje na základe potrieb klientov a individuálnej dohody s klientom a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately každý pracovný deň v čase od 8⁰⁰ hod. do 15³⁰ hod., v odôvodnených prípadoch i mimo uvedeného času a aj v dňoch pracovného pokoja a počas víkendov.

Sociálne pracovníčky centra je možné kontaktovať nepretržite na telefónnom čísle 0918 545 813.

O rozsahu práce s klientom vedie centrum záznamový hárok, ktorý je informačným záznamom k plánu výkonu výchovného opatrenia alebo k plánu vykonávania opatrení.

q) Opis tvorby a vyhodnocovania čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnocovania individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sú vykonávané

a) orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na základe

1. plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa (ďalej len plán sociálnej práce s dieťaťom),
2. plánu sociálnej práce s plnoletou fyzickou osobou, pre ktorú sú vykonávané opatrenia sociálnej kurately (ďalej len plán sociálnej práce s plnoletým),

b) centrom podľa § 45 ods. 9 zákona na základe

1. individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, ak sú pre dieťa vykonávané opatrenia na základe pobytového opatrenia súdu okrem opatrení podľa § 57 zákona,
2. plánu vykonávania opatrení pobytovou formou, ak sa pre dieťa vykonávajú opatrenia na základe dohody podľa § 47 zákona,
3. plánu vykonávania opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou.

Individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa je súbor čiastkových plánov vykonávania odborných činností v centre, najmä

a) plán sociálnej práce,

b) plán výchovnej práce s dieťaťom,

c) hlavné úlohy psychologickkej činnosti psychológa centra.

Individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa obsahuje:

- cieľ odbornej práce s dieťaťom, jeho rodinou alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, a ďalšími fyzickými osobami, ktorý určí orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a centrum spoločne,
- kontaktné údaje zamestnanca centra, ktorý koordinuje plnenie úloh individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa,
- kontaktné údaje zamestnanca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý vedie a koordinuje plnenie plánu sociálnej práce s dieťaťom.

Cieľ sociálnej práce s dieťaťom a cieľ individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa je rovnaký a jeho plnenie sa hodnotí centrom a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v určených termínoch nie kratších ako dva mesiace. Ciele čiastkových plánov a hlavné úlohy psychologickkej činnosti nadväzujú na cieľ individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa.

a) Plán sociálnej práce obsahuje:

- mieru ohrozenia dieťaťa a ak sa centrum podieľalo na určení miery ohrozenia dieťaťa, opis postupu určenia miery ohrozenia dieťaťa centrom,
- zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny,
- spolupracujúce subjekty na tvorbe plánu sociálnej práce, ak sa na tvorbe plánu sociálnej práce podieľali,
- ciele sociálnej práce v centre,
- konkrétne úlohy na dosiahnutie cieľov
  - centra vrátane metód sociálnej práce,
  - orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
  - plánu sociálnej práce s rodinou orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
  - obce, akreditovaného subjektu, ak sa podieľajú na plnení plánu sociálnej práce,
  - ďalších osôb, ak boli v pláne určené úlohy pre tieto osoby,
- kritérium hodnotenia splnenia alebo úlohy a termín prehodnotenia úlohy,
- výsledok prehodnotenia plnenia úloh,
- výsledok prehodnotenia miery ohrozenia dieťaťa,
- ďalšie rozhodujúce skutočnosti.

Súčasťou plánu sociálnej práce je aj plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého spracovaný najmenej dva roky pred dovŕšením plnoletosti dieťaťa a plán osamostatňovania sa mladého dospelého, ktorého súčasťou je aj predpokladaný spôsob zabezpečenia si ďalšieho bývania.

Plán vykonávania opatrení pobytovou formou, ak sa pre dieťa vykonávajú opatrenia na základe dohody podľa § 47 zákona, obsahuje rovnaké náležitosti ako plán sociálnej práce okrem konkrétnych úloh na dosiahnutie cieľov plánu sociálnej práce s rodinou orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; konkrétne úlohy centra na dosiahnutie cieľov obsahujú aj úlohy psychologickkej činnosti, špeciálno-pedagogickej činnosti a ďalších odborných činností vykonávaných v centre podľa cieľa sociálnej práce s dieťaťom. Cieľ plánu vykonávania opatrení pobytovou formou je totožný s cieľom plánu sociálnej práce s dieťaťom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Plán sociálnej práce vychádza z cieľov a úloh dohodnutých na prípadovej konferencii, ktorá sa uskutočňuje do 2 týždňov od prijatia dieťaťa. Súčasť tvoria termíny a vyznačené osoby, ktoré zodpovedajú za priebežné vyhodnotenie plánu.

b) Plán výchovnej práce s dieťaťom

Plán výchovnej práce s dieťaťom vypracováva vychovávateľ, ktorý má dieťa v individuálnej starostlivosti. Plán sa vypracováva spoločne s dieťaťom, pričom zohľadňuje odporúčania členov odborného tímu.

Plán výchovnej práce s dieťaťom obsahuje:

- meno a priezvisko dieťaťa
- dátum narodenia dieťaťa
- dátum umiestnenia dieťaťa do centra a druh vykonávaného opatrenia
- miesto umiestnenia v centre
- školu, resp. predškolské zariadenie, ktoré dieťa navštevuje
- meno vychovávateľa, sociálneho pracovníka, psychológa a špeciálneho pedagóga, ktorí majú dieťa v starostlivosti
- cieľ odbornej práce s dieťaťom – hlavný cieľ; totožný s cieľom plánu sociálnej práce
- čiastkové ciele a konkrétne úlohy, termíny prehodnotenia a kritériá hodnotenia v jednotlivých oblastiach podľa veku dieťaťa
- kritérium hodnotenia jednotlivých úloh
- vyhodnotenie plánu výchovnej práce s dieťaťom
- ďalšie rozhodujúce skutočnosti a podstatné udalosti týkajúce sa života dieťaťa v danom období
- kontaktné údaje zamestnanca zodpovedného za vedenie plánu výchovnej práce s dieťaťom, meno sociálnej pracovníčky a psychologičky dieťaťa
- úlohy psychológa a špeciálneho pedagóga

Plán výchovnej práce s dieťaťom vyhodnocuje vychovávateľ spoločne s dieťaťom a členmi odborného tímu pravidelne každý mesiac.

Plán psychologickkej starostlivosti vypracúva psychológ dieťaťa spravidla na obdobie jedného roka a polročne ho vyhodnocuje.

r) Podmienky pre záujmovú činnosť, športovú činnosť, kultúrnu činnosť, rekreačnú činnosť a prejavovanie náboženského vyznania a viery

Centrum zabezpečuje pravidelné činnosti v záujmových útvaroch formou krúžkov, súborov a pravidelne sa opakujúcich podujatí. Organizuje a vedie deti k účasti na prehliadkach, kultúrnych a športových súťažiach. Podporuje rodinnú výchovu prostredníctvom spoločnej práce rodičov s deťmi a výchovy k manželstvu a rodičovstvu. Predchádza spoločensky nežiaducemu správaniu a závislostiam každého druhu v súlade v Národným programom boja proti drogám, kompenzuje nedostatky v sociálnej komunikácii detí, podporuje seberealizáciu, pozitívne myslenie a radosť zo života detí.

Centrum pravidelne pod vedením odborného tímu zabezpečuje preventívne programy zamerané na ochranu a podporu zdravia detí a mladých dospelých v centre.

Funkcie záujmovej činnosti v centre:

- rekreačno-oddychová, relaxačná - odbúranie stresu a psychickej záťaže
- výchovná - formovanie vzťahu k pozitívnym hodnotám
- seberealizačná - rozvoj tvorivosti, poznávacích procesov, estetického cítenia, osvojovanie etiky a zásad komunikácie v sociálnej skupine
- preventívna - účelné vyžívanie voľného času, s cieľom predchádzať negatívnym javom

Záujmová činnosť v centre

- detské ihrisko na dvore centrálnej budovy
- stolnotenisové stoly – vonkajšie- na dvore kmeňovej budovy
– vnútorné -vo vestibule kmeňovej budovy a v priestoroch RD
- futbalové ihrisko
- volejbalové ihrisko
- basketbalové ihrisko
- posilňovňa
- relaxačné miestnosti

Záujmová činnosť v blízkosti centra

- detské ihriská v mieste umiestnenia jednotlivých SUS
- multifunkčné ihriská v mieste umiestnenia jednotlivých SUS
- Futbalový klub Veľké Kapušany a Kráľovský Chlmec
- Záujmová činnosť v základných školách a základných umeleckých školách

Záujmová činnosť v PNR

V takmer každej profesionálnej náhradnej rodine sa v rámci rodinného domu nachádza i jeho rekreačná časť slúžiaca k relaxu a k odpočinku. PNR disponujú športovými pomôckami a zariadeniami ako bicykle, kolobežky, šmykl'avka, trampolína, pieskovisko, hojdačka, nafukovací bazén a pod. PNR s dieťaťom využíva vo svojej obci a okolí verejné detské ihrisko, futbalové ihrisko, rekreačnú zónu obce, lesopark, dopravné ihrisko a pod.. PNR je povinný zabezpečiť zverenému dieťaťu taký typ aktivity (športovej, umeleckej,...), po ktorej dieťa túži,

má talent a nie je ani prekážka k realizácii konkrétnej aktivity. Jednotlivú aktivitu dieťaťa PNR zabezpečuje formou krúžkov organizovaných napr. školou, telovýchovnými jednotami, športovými oddielmi, kultúrnymi, tanečnými a speváckymi súborov, ZUŠ.

s) Opis zabezpečenia zdravotnej starostlivosti deťom a plnoletým fyzickým osobám, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre

1. Centrum zabezpečuje zdravotnú starostlivosť deťom a mladým dospelým v SUS prostredníctvom pediatrov a odborných lekárov na odporúčenie riešenia konkrétnych zdravotných problémov, stomatologických ambulanciách v spádovej oblasti. V tejto oblasti spolupracuje centrum s pediatrami v mieste centra, konkrétne vo Veľkých Kapušanaoch, s detským oddelením v NsP v Kráľovskom Chlmcí a v Michalovciach.
2. V rámci domáceho liečenia je dieťaťu a mladému dospelému v centre zabezpečovaná zdravotná starostlivosť formou dodržiavania pokynov lekára v liečbe, zabezpečením pokoja na lôžku, podávaním liekov pod dohľadom službukonajúceho zamestnanca SUS.
3. Dieťa a mladý dospelý umiestnený v centre dodržiava usmernenia, rady a pokyny smerujúce k podpore a upevneniu jeho zdravia. Zúčastňuje sa povinných lekárskeho prehliadok, vyšetrení a liečebných procedúr, ktoré určí lekár. Počas domáceho liečenia v centre, dodržiava pokyny lekára a usmernenia službukonajúcich vychovávateľov, prípadne iného povereného zamestnanca. Dbá o svoje zdravie. Dodržiava správnu životosprávu, dbá, aby bol primerane počasie a ročnému obdobiu oblečený. Nepodlieha zlozvykom, ktorými si ohrozuje svoje zdravie ako sú fajčenie, požívanie alkoholu a iných omamných látok. V záujme svojho zdravia a zdravia ostatných, ako aj v záujme bezpečnosti, nevlastní nebezpečné a zdravie ohrozujúce predmety. Takéto predmety má poverený zamestnanec centra právo prevziať do dočasnej úschovy.
4. Mladý dospelý v samostatne usporiadanej skupine pre mladých dospelých si po konzultácii so sociálnou pracovníčkou sám vyberá ošetrojúceho lekára v závislosti od regionálnej dostupnosti.
5. Výber pediatra a odborných lekárov pre deti v PNR, pokiaľ možno, uskutočňuje profesionálny náhradný rodič a v zložitejších prípadoch výber lekára konzultuje PNR s odborným tímom a riaditeľom zariadenia.
6. Ak dieťa umiestnené v PNR ochorie, starostlivosť mu zabezpečuje PNR, vrátane dodržiavania liečebného režimu a podávania liekov. Ak sa zdravotný stav akútne zhorší PNR mu poskytne prvú a inú adekvátnu pomoc. Ak je potrebné privolá rýchlú zdravotnícku pomoc, resp. vyhľadá s dieťaťom neodkladne lekársku starostlivosť. O udalosti bezodkladne informuje riaditeľa centra, sociálneho pracovníka, resp. riaditeľom poverenú osobu. PNR všetky kroky dôsledne písomne zaznamená.
7. V prípade hospitalizácie dieťaťa sociálny pracovník informuje biologických rodičov dieťaťa. V prípade nutnej operácie, žiada o súhlas biologických rodičov. Počas hospitalizácie dieťaťa ostávajú zamestnanci centra s dieťaťom v telefonickom a pokiaľ je to možné, aj v osobnom kontakte, alebo PNR je spolu s dieťaťom hospitalizovaný.
8. Počas krátkodobého pobytu dieťaťa mimo centra zabezpečuje zdravotnú starostlivosť rodič, príbuzný alebo blízka osoba v plnom rozsahu, na základe splnomocnenia vydaného centrom.

t) Opis zabezpečenia školskej dochádzky a prípravy na povolanie detí a plnoletých fyzických osôb do 25 roku veku (ďalej len „mladý dospelý - MD“) po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti dieťaťa podľa § 55 zákona, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre

1. Každé dieťa a MD, u ktorého sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre, má zabezpečené vzdelávanie v systéme materských, základných, stredných, vysokých škôl a špeciálnych škôl. Plnenie povinnej školskej dochádzky je zabezpečované v školách s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.
2. Deti a MD navštevujú základné školy, stredné školy, výberové a špeciálne školy prednostne v mieste umiestnenia samostatne usporiadanej skupiny, resp. PNR. Na školách mimo miesta umiestnenia samostatne usporiadanej skupiny/PNR deti študujú v prípadoch, ak nie je obdobná škola v mieste umiestnenia samostatne usporiadanej skupiny/PNR alebo je to v najlepšom záujme dieťaťa.
3. Centrum úzko spolupracuje s príslušnými školami, ktoré deti a MD umiestnení v centre navštevujú. Spoluprácu s príslušnými školami zabezpečujú vychovatelia, resp. PNR, špeciálny pedagóg, vedúci úseku starostlivosti o deti a psychológ centra.
4. Cieľom centra v oblasti zabezpečenia vzdelávania je dosiahnuť u detí a MD taký stav v plnení školských povinností, aby sa v rámci svojich schopností usilovali o dosiahnutie čo najvyššieho vzdelania, ako jedného z dôležitých predpokladov pre úspešné zaradenie sa do občianskeho života.
5. Dieťa a MD v centre je povinný sa v rámci prípravy do školy zodpovedne pripravovať na školské vyučovanie, pravidelne navštevovať príslušnú školu.
6. Príprava detí do školy v centre je diferencovaná podľa podmienok v samostatne usporiadaných skupinách/ PNR, pričom je akceptovaná rozdielnosť vo vekovom zložení detí, mentálna úroveň, špecifické poruchy učenia a poruchy správania. V plnej miere sa využívajú motivačné prvky. Deti sú vedené k samostatnej a zodpovednej príprave, k pravidelnému učeniu sa, plneniu povinností a osvojeniu si zodpovednosti za vlastnú prípravu do školy. V rámci prípravy do školy je kladená na deti primeraná náročnosť a vytváraný priestor na samostatnú prípravu.
7. Počas prípravy do školy je dieťaťu, prípadne mladému dospelému poskytovaná odborná pomoc, dohľad vychovávateľa/PNR a v prípade diagnostikovaných špecifických porúch učenia aj odborná pomoc a intervencie špeciálneho pedagóga.
8. V prípade pretrvávajúcich problémov v rámci školského prospechu spolupracuje centrum aj s CPaP.

u) Opis práv dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre

Centrum pracuje na základe vnútorných predpisov, metodík a štandardov, ktoré okrem zákona č. 305/2005 Z. z. a vyhlášky č. 103/2018 Z. z. vychádzajú z nasledovných právnych predpisov:

- Listina základných práv a slobôd
- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Dohovor o právach dieťaťa
- Zákon č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine

Deti a mladí dospelí majú právo na:

- kvalifikovanú všestrannú starostlivosť a kvalifikovanú odbornú pomoc zamestnancov centra
- stabilné prostredie, majú možnosť vytvárať si blízke citové vzťahy s rovesníkmi aj dospelými osobami v centre
- plánovanú budúcnosť – sanácia rodiny, náhradná rodinná starostlivosť, osamostatňovanie
- ochranu v prostredí centra pred šikanovaním, zneužívaním a násilím
- súkromie
- zachovanie, obnovenie a zlepšovanie kontaktu s rodičmi, súrodencami, príbuznými a blízkymi osobami
- nadväzovanie kontaktov a vzťahov s blízkymi osobami a rovesníkmi
- vzdelanie podľa svojich schopností a na výber strednej resp. vysokej školy
- rozvoj svojich schopností, zručností a nadania
- zdravý životný štýl (stravovanie, rekreačná činnosť)
- starostlivosť o telesné a duševné zdravie
- spolurozhodovanie o svojom živote vo všetkých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú ich osoby alebo ich rodiny
- požiadanie o pomoc pri ochrane svojich práv. To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby.
- ochranu osobných údajov v zmysle zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov. Každý, kto nezachová mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa detí a mladých dospelých, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojho povolania, hrubo porušil práva detí ako aj pracovnú disciplínu
- dožadovanie sa ochrany svojich práv u riaditeľky centra v akomkoľvek čase a za akýchkoľvek podmienok na telefónnom čísle 0905 802506
- slobodné vyjadrovanie sa o všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú
- slobodu prejavu: Toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie každého druhu bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo inými prostriedkami podľa voľby dieťaťa

- slobodu myslenia, svedomia a náboženstva
- slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania sa

Podrobne vymenovaný zoznam práv dieťaťa podľa Dohovoru o právach dieťaťa je dostupný v každej SUS a skupine, spolu s kontaktmi na príslušné inštitúcie, kde je možné oznámiť ich porušovanie.

Práva plnoletej fyzickej osoby (mladého dospelého), pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, s ktorými bola podpísaná dohoda o poskytovaní starostlivosti:

- Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) má právo na poskytnutie ubytovania v určených priestoroch centra.
- Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) má právo na zabezpečenie stravovania v priestoroch centra, prípadne v školskej jedálni.
- Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) má právo na zabezpečenie osobného vybavenia podľa normatívu ošatenia stanoveného riaditeľom centra.
- Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) má právo na poskytnutie jednorazového príspevku na účely uľahčenia osamostatnenia sa. Príspevok sa poskytuje po odchode z centra, ak v dohode podľa § 55, ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z., nie je dohodnuté inak.
- Pokiaľ sa plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) pripravuje na povolanie, tak má právo podľa § 65 Zákona č. 305/2005 Z. z. na poskytnutie vreckového a na vecné dary.
- Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) má právo na podporu a starostlivosť odborných pracovníkov centra (sociálne poradenstvo, psychologická starostlivosť a pod.).

Práva rodiča dieťaťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre (pokiaľ nebolo rozhodnutím súdu ustanovené inak):

- Rodič má právo na sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa.
- Rodič má právo na zastupovanie maloletého dieťaťa.
- Rodič má právo na správu majetku maloletého dieťaťa.
- Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.
- Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú rodičia. Rodičia majú právo vychovávať deti v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.
- Rodičia majú právo použiť pri výchove dieťaťa primerané výchovné prostriedky tak, aby nebolo ohrozené zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin dieťaťa.

Ďalšie práva rodiča a prarodiča, súrodenca a inej blízkej osoby dieťaťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre:

- Rodič, prarodič, súrodenec a iné blízke osoby dieťaťa majú právo na návštevu dieťaťa v centre.
- Rodič, prarodič, súrodenec a iné blízke osoby dieťaťa majú právo na realizáciu krátkodobého pobytu dieťaťa mimo centra na základe dohody s centrom.

- Rodič, prarodič, súrodenec a iné blízke osoby dieťaťa majú právo byť informovaní o dieťati.
- Rodičia majú právo byť oboznámení s programom centra.
- Rodičia majú právo vyjadriť sa k individuálnemu plánovaniu výchovnej a inej odbornej činnosti s dieťaťom.
- Rodičia majú právo zúčastniť sa výchovnej činnosti s dieťaťom, ktoré vyplývajú z individuálneho plánovania s dieťaťom.

1. Spôsob, akým dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou v centre, môže udržiavať kontakt s rodičom, ďalšími príbuznými a osobami, ku ktorým má blízky vzťah

Centrum, pokiaľ je to možné, a ak si to samotné dieťa praje, sa všemožne snaží, aby vzťah k rodine, k blízkym príbuzným a k prostrediu z ktorého dieťa vyšlo nezaniklo a vzťah sa udržiaval. Centrum podporuje a povzbudzuje obe strany - samotné dieťa i jeho rodinu i príbuzných, aby sa osobne navštevovali a preto:

- povoľuje krátkodobé návštevne pobyty u biologických rodičov a príbuzných
- umožňuje, aby rodičia a príbuzní prichádzali do centra na návštevu za dieťaťom
- podporuje a povzbudzuje, aby dieťa a taktiež biologickí rodičia a blízky príbuzní spolu komunikovali písomnou formou, telefonicky, cez sociálne siete a pod.

Centrum využíva nasledujúce formy kontaktu dieťaťa s rodinou a najbližšími príbuznými:

Návšteva v rodine dieťaťa aj s pracovníkom centra

Zmyslom takejto formy príchodu zamestnanca centra do biologického prostredia dieťaťa, je napomôcť samotnému dieťaťu, aby cítilo a vnímalo podporu, aby pracovník centra vedel napomôcť v prvých momentoch pobytu dieťaťa. Spravidla centrum sledujúc najvyšší záujem dieťaťa neumožní dieťaťu prenocovať, ale proces zblížovania sa obvykle začína práve niekoľkohodinovými návštevami v rodine z ktorej bolo samotné dieťa vyňaté. Ak opakovane adaptácia prebieha pokojne a bezproblémovo, odborní tím v spolupráci s dieťaťom a jeho súhlasom umožní dieťaťu u svojej rodiny prenocovať a to za predpokladu, že aj samotný rodič dieťaťa, resp. príbuzný s tým súhlasí. Obvykle s dieťaťom chodí pracovník odborného tímu a ak je to žiaduce aj PNR.

Návšteva biologických rodičov v centre

Je kľúčová forma pomoci, sanácie a zblížovania dieťaťa s biologickou rodinou. Centrum takýmto spôsobom otvára brány, ukazuje cesty, spôsoby, že jeho jedným z najdôležitejších poslání je udržiavať pevné vzťahy s rodinou dieťaťa, s jeho príbuznými a sprostredkovať nádej, že dieťa má možnosť návratu do prostredia z ktorého bolo vyňaté. Pracovníci centra sa vedome a cielene správajú úctivo a pravdivo, aby biologický rodič nadobudol presvedčenie, že sa nenachádza v opozícii voči centru, ale naopak, že centrum je voči nemu ústretové a nápomocné. V centre je na stretnutia s rodičmi a príbuznými vyhradená miestnosť. Ak biologický rodič a príbuzný požiada pracovníka centra o prechádzku so svojím dieťaťom, tak mu je to umožnené. Biologická rodina je vyzývaná a povzbudzovaná ku krokom, ktoré smerujú k návratu dieťaťa do rodiny a biologická rodina je vyzývaná, aby svoje dieťa pozývala

do domácnosti. Biologickému rodičovi dieťaťa je umožnené zúčastňovať sa aj pri úspechoch jeho dieťaťa, napr. prítomnosťou na školských, umeleckých, športových, kultúrnych podujatiach a vystúpeniach.

Pobyt dieťaťa mimo centra

Zamestnanci centra pred prvým krátkodobým pobytom dieťaťa prešetria podmienky v rodine, prípadne centrum požiada o súčinnosť zamestnancov orgánu SPODaSK. Rodič, príbuzný alebo blízka osoba musí prejaviť záujem o krátkodobý pobyt dieťaťa v jeho domácom prostredí oficiálne, resp. telefonicky alebo písomne u sociálneho pracovníka centra a to minimálne 3 pracovné dni pred odchodom dieťaťa na pobyt. Centrum v tejto lehote oznamuje orgánu SPODaSK čas, miesto a dĺžku pobytu dieťaťa mimo centra. Orgán SPODaSK má v tomto čase priestor poskytnúť centru aktuálne informácie o rodinnom prostredí, ak je to potrebné v záujme dieťaťa.

Ak blízka osoba dieťa alebo fyzická osoba, ktorá je dieťaťu známa, má záujem, aby sa dieťa opakovane krátkodobo zdržiavalo mimo centra v jej prítomnosti, je povinná absolvovať informačné poradenstvo, v rozsahu najmenej 3 hodín. Informačné poradenstvo je zamerané na poskytovanie informácií o náhradnej starostlivosti, o právach dieťaťa v náhradnej starostlivosti, organizácii centra a postupe v rizikových situáciách pre dieťa. Sociálny pracovník vyhotoví písomný záznam o absolvovaní informačného poradenstva. Osoba, u ktorej je dieťa krátkodobo umiestnené je taktiež informovaná o všetkých špecifikách dieťaťa, jeho túžbach a potrebách, napr. denný režim dieťaťa. Všetky poskytnuté informácie centra smerujú k tomu, aby osoba ktorá dieťa prijíma do svojej domácnosti vedela čo najlepšie zvládnuť celú dĺžku pobytu dieťaťa.

Pred plánovaným pobytom dieťaťa mimo centra, centrum rozhodne o poskytnutí príspevku na stravu pre dieťa. Príspevok na stravu vo výške stravnej jednotky alebo jej časti sa osobe vyplatí pri prevzatí dieťaťa z centra.

Keď sa dieťa zdržuje mimo centra, centrum sleduje a zaznamenáva, aký vplyv na jeho psychiku a celkovú osobnosť mal pobyt a podľa toho plánuje ďalšie pobyty mimo centra, alebo ich naopak vylúči, ak nesplnili očakávania samotného dieťaťa a kompetentných pracovníkov centra a samotnej osoby, u ktorej dieťa bolo.

2. Opis spôsobu, akým sa dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, môže obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru

Dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre sa môže obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru:

- osobne
- písomnou formou (e-mailová komunikácia, list)
- telefonicky kontaktovaním príslušnej inštitúcie
- prostredníctvom tretej osoby
- prostredníctvom schránky dôvery, ktorá je umiestnená v spoločných priestoroch centra

V rámci centra sú na verejne prístupných miestach zoznamy telefonických kontaktov na príslušné inštitúcie (na verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd a prokuratúru), ich adresy a e-mail.

3. Opis podmienok doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu.

Doručovanie pošty – poštu obvykle preberie zamestnanec registratúry centra a následne ju odovzdá dieťaťu, resp. vychovávateľovi/PNR.

Prístup na internet – v rámci SUS a skupín majú deti prístup na internet na služobnom počítači, prípadne na svojich osobných zariadeniach cez sieť WIFI.

Používanie telefónu – v rámci SUS, skupín a PNR je možné na kontaktovanie rodiny a blízkych osôb využívať služobný telefón, resp. telefón PNR. Používanie vlastných mobilných telefónov je SUS, skupinách a PNR obmedzené vo večerných hodinách.

v) Opis povinností dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis povinností rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, vrátane podmienok návštev v centre tak, aby návštevy nenarúšali program centra

Povinnosti dieťaťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre

1. Deti a mladí dospelí prejavujú zamestnancom úctu a rešpekt. Vzájomné nezhody riešia slušným spôsobom, bez používania vulgarizmov. Oslovujú ich „teta“ a „ujo“.
2. Deti a mladí dospelí majú povinnosť dodržiavať všetky interné predpisy centra pravidlá ustanovené v SUS, skupine a v centre a chrániť majetok centra alebo PNR.
3. Deti a mladí dospelí majú povinnosť spolupracovať s vychovávateľmi a PNR na ochrane svojho zdravia a bezpečia.
4. Deti a mladí dospelí majú povinnosť osobnou pomocou sa podieľať na spoločných potrebách skupiny. Osobná pomoc v spoločných potrebách skupiny sú povinnosti pri príprave stravy, upratovaní, šetrné zaobchádzanie s vybavením priestorov centra, pomoc mladším a postihnutým deťom, pomoc pri údržbe vlastných vecí aj zariadenia skupiny.
5. Deti a mladí dospelí majú povinnosť spolupracovať so zamestnancami centra v záujme starostlivosti o neho a jeho výchovu a plniť si svoje vzdelávacie povinnosti primerane svojim schopnostiam a možnostiam.
6. Deti a mladí dospelí majú povinnosť vyvarovať sa spôsobu života, ktorý by mohol byť pre nich ohrozujúci, najmä užívania látok, ktoré poškodzujú ich telesné a duševné zdravie.
7. Deti a mladí dospelí sú povinní svojím konaním neobmedzovať práva ostatných osôb v centre (v PNR), či sa už jedná o iné deti alebo mladých dospelých nachádzajúcich sa v centre (v PNR) alebo aj zamestnancov centra.

Povinnosti plnoletej fyzickej osoby (mladého dospelého), pre ktorú sa vykonávajú opatrenia v centre, s ktorými bola podpísaná dohoda o poskytovaní starostlivosti

1. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná dodržiavať všetky interné predpisy centra a pravidlá ustanovené v skupine pre mladých dospelých.
2. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) vykonáva všetky sebaobslužné činnosti (upratovanie, žehlenie, pranie, príprava jedla a pod.) samostatne.
3. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná dodržiavať zásady slušného správania.
4. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná oznámiť pobyt mimo centra v trvaní 1 a viac dní príslušnej sociálnej pracovníčke a tento pobyt môže realizovať len so súhlasom riaditeľa centra. V prípade zmeny dĺžky trvania pobytu je plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) povinná o tejto zmene informovať.
5. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná plniť si všetky povinnosti zo štúdia.
6. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná v prípade podozrenia na požitie alkoholických a iných omamných a psychotropných látok sa podrobiť dychovej skúške.
7. Plnoletá fyzická osoba (mladý dospelý) je povinná spolupracovať so sociálnou pracovníčkou a ďalšími odbornými pracovníkmi centra na plnení cieľov plánu osamostatňovania sa mladého dospelého.

Povinnosti rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa

1. Rodičia majú povinnosť platiť výživné na dieťa a tým úhradu do centra.
2. Rodičia majú povinnosť zabezpečiť starostlivosť a výchovu dieťaťa počas návštevy v domácom prostredí tak, ako im to určuje Plán činnosti pre rodinu.
3. Rodičia majú povinnosť počas návštevy dieťaťa v domácom prostredí chrániť zdravie detí, napr. pokračovať v zdravotnej starostlivosti o dieťa (podávanie liekov), ak je to potrebné.
4. Rodičia majú povinnosť informovať centrum o zmene svojho bydliska, pracoviska.
5. Rodičia majú povinnosť informovať centrum o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu byť nápomocné počas dočasnej starostlivosti o dieťa v centre.
6. Rodičia majú povinnosť rešpektovať pokyny odborného tímu centra.
7. Rodičia majú povinnosť prísť na návštevu nie pod vplyvom alkoholu ani iných návykových látok a správať sa slušne.

Návštevy rodičov a iných blízkych osôb dieťaťa v centre musia prebiehať tak, aby neboli obmedzované práva ostatných detí v SUS, resp. v skupine. Všetky návštevy bez výnimky prebiehajú výhradne v spoločných priestoroch, čím nie je dotknuté právo detí na súkromie. Termín návštevy rodiča a iných blízkych osôb dieťaťa by mal byť dopredu dohodnutý so sociálnou pracovníčkou. Ak rodičia prídu neohlásene, dĺžku návštevy určí službukonajúci zamestnanec. Na dĺžke návštevy blízkej osoby a priateľov detí a mladých dospelých sa dopredu dohodne službukonajúci vychovávateľ s návštevou tak, aby nebolo zamedzené plneniu denných úloh v rámci režimu dňa.

w) Taxatívny opis výchovných prostriedkov, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností podľa písmena v), vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia

V prípade, že dieťa alebo mladý dospelý poruší interné predpisy centra, musí znášať dôsledky svojho konania – sankčné výchovné prostriedky. Výchovné prostriedky v centre sa využívajú predovšetkým počas výchovnej činnosti s dieťaťom v SUS, prípadne v PNR. Ich účelom je upozornenie na nedodržanie povinností dieťaťa alebo mladého dospelého na pobytovom opatrení v centre. O použití výchovného prostriedku rozhoduje najčastejšie službukonajúci zamestnanec alebo PNR, v prípade závažnejších porušení riaditeľ centra v spolupráci s komisiou zloženou obvykle z odborných zamestnancov, sociálnych pracovníčok a vychovávateľov alebo PNR, ktorí majú dieťa alebo mladého dospelého vo svojej starostlivosti. Ak opatrenia vychovávateľa/PNR v spolupráci s OT nevedli k zlepšeniu alebo k zmene nevhodného správania uskutoční sa stretnutie s dieťaťom už za prítomnosti riaditeľa centra, kde sa dohodne ďalší možný postup. K výberu výchovných prostriedkov sa pristupuje individuálne podľa veku, mentálnej úrovne a špecifik konkrétneho dieťaťa. Konzultovaním nevhodného správania dieťaťa za jeho prítomnosti dieťa vedieme k sebareflexii a preberaniu zodpovednosti za jeho správanie, čo by malo viesť k pozitívnej zmene jeho správania a k osvojeniu si vhodných modelov správania sa. Každé výchovné opatrenie je prerokované s dieťaťom primerane jeho veku a intelektu. Dieťa má možnosť vyjadriť svoj názor k danému opatreniu a vychovávateľ svoje rozhodnutie dieťaťu zdôvodní.

Ukladanie výchovných prostriedkov je len jedným z možných nástrojov, ktoré centrum využíva pri snahe o dosiahnutie primeraného správania dieťaťa alebo mladého dospelého v centre. Najčastejšie sa vo výchovnej činnosti využívajú výchovné metódy ako rozhovor, vysvetľovanie, presvedčovanie, metóda kladného vzoru, metódy cvičenia a navykania, posilňovanie slušného správania a pochvala slovné ocenenie, povzbudenie.

Časové vymedzenie trvania výchovných prostriedkov:

1. Menej závažné porušenie vnútorného poriadku (neplnenie si školských povinností, nevhodné správanie, nevypracovanie si domácej úlohy, poznámka zo školy, nesplnenie si povinností v SUS, neskorý príchod z vychádzky a pod.): je uložené výchovné opatrenie v trvaní maximálne 1 týždeň, najčastejšie pridanie pracovnej činnosti, zákaz TV, PC a zákaz vychádzok mimo areál centra a pod.

2. Závažné porušenie vnútorného poriadku (záškoláctvo, krádež, útek, klamanie, agresívne správanie voči dieťaťu alebo dospelému, užitie drog a alkoholu a pod.): je uložené výchovné opatrenie v trvaní minimálne 2 týždne a maximálne 3 týždne s tým, že každý týždeň je vyhodnocovaná účinnosť uloženého výchovného prostriedku a dieťa dostane od vychovávateľa spätnú väzbu k svojmu správaniu. V prípade, že dieťa počas plynutia výchovného opatrenia, ktoré mu bolo uložené opätovne poruší vnútorný poriadok tak sa jeho správanie rieši už na stretnutí s OT za účasti dieťaťa, vyhotoví sa zápis a určí sa nové výchovné opatrenie, vzhľadom k tomu, že predchádzajúce výchovné opatrenie nesplnilo svoj účel.

Výchovné prostriedky v prípade nedodržovania povinností:

- Individuálny alebo skupinový pohovor s vychovávateľom, OT a vedúcou starostlivosťou o deti
- Individuálny pohovor za prítomnosti riaditeľa
- Pridanie domácich prác nad rámec každodenných povinností
- Zákaz vychádzok mimo areál centra prípadne skrátenie vychádzok
- Spoločná oprava zničenej veci so spolupodieľaním sa dieťaťa
- Sprevádzanie dieťaťa do školy a zo školy zamestnancom centra
- Testovanie na drogy a alkohol
- Monitorovanie dochádzky dieťaťa do školy v spolupráci so školou
- Predĺženie bežného času prípravy do školy, prípadne rozdelenie tejto prípravy na viacero kratších časových úsekov

x) Spôsob poskytovania vreckového podľa § 66 zákona č. 305/2005 Z. z.

1. Za účelom usmerňovania sociálneho vývinu sa dieťaťu a mladému dospelému poskytuje vreckové.
2. O spôsobe využitia vreckového rozhoduje dieťa. Dieťaťu musí byť poskytnutá potrebná pomoc zohľadňujúca jeho vek a rozumovú vyspelosť:
  - a) ak ide o dieťa vo veku od 6 rokov do 18 rokov veku, spôsob využitia vreckového sa dohodne v IPROD-e resp. Pláne prípravy na osamostatnenie sa,
  - b) ak ide o mladého dospelého, spôsob využitia vreckového sa dohodne v Dohode o zotrvaní mladého dospelého v centre.
3. Výška vreckového dieťaťa a mladého dospelého je mesačne:
  - a) 8 % sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa, ak ide o dieťa od 6 rokov do 10 rokov veku,
  - b) 12 % sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa, ak ide o dieťa od 10 rokov do 15 rokov veku,
  - c) 30 % sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa, ak ide o dieťa od 15 rokov veku.
4. Ak je to vhodné a účelné, vreckové možno poskytnúť dieťaťu vo viacerých čiastkach v mesiaci alebo so súhlasom dieťaťa možno vreckové alebo jeho časť na určitý čas uschovať. Vo výnimočných prípadoch, v prípade porušenia vnútorného poriadku centra, možno z dôvodu výchovného pôsobenia dieťaťu poskytnúť vreckové aj v nižšej sume ako je určená. Rozdiel medzi poskytnutým vreckovým, ktoré sa malo dieťaťu v mesiaci poskytnúť vo výške podľa veku dieťaťa sa poskytne v nasledujúcom mesiaci. Dieťa je informované o súvislostiach a príčine poskytnutia nižšej sumy vreckového. O týchto skutočnostiach sa vedie záznam v IPROD-e.
5. Centrum poskytne vreckové v mesačnej výške zníženej o prepočítanú dennú výšku vreckového za každý deň, ktorý sa dieťa zdržiavalo úmyselne bez súhlasu mimo centra.
6. Vreckové ako opatrenie sociálno-právnej ochrany finančného charakteru je poskytované tak, aby bol sústavne zabezpečovaný priaznivý sociálny vývin dieťaťa.
7. Pre vhodné usmernenie sociálneho vývinu dieťaťa vychovávateľ primeraným spôsobom oboznámi dieťa s výhodou tvorby úspor a šetrenia na dôležité udalosti.

8. Ak dieťa prejaví záujem o tvorbu úspor z vreckového, navrhnutú čiastku odvádza sociálna pracovníčka na osobný dieťaťa.
9. Ak dieťa prejaví záujem o šetrenie na dôležité udalosti, navrhnutú čiastku si dieťa uschová u vychovávateľa.
10. Centrum spoločne s dieťaťom najmenej dvakrát ročne hodnotí, či sa poskytnutím vreckového dosiahol účel usmerňovania sociálneho vývinu dieťaťa a navrhne dieťaťu prípadné zmeny v narábaní s vreckovým.

y) Opis postupu v rizikových situáciách pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie v centre, vrátane postupu pri nedovolenom opustení centra dieťaťom, pri úraze dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, vážnych nezhodách medzi deťmi a deťmi a zamestnancami centra

a) *Útek dieťaťa, nevrátenie sa dieťaťa z povoleného pobytu*

Ak dieťa opustí centrum bez súhlasu, centrum je povinné túto skutočnosť oznámiť bezodkladne najbližšiemu útvaru policajného zboru, rodičom dieťaťa, súdu, ktorý nariadil ústavnú starostlivosť, neodkladné opatrenie alebo uložil výchovné opatrenie, a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Ak centrum umožnilo pobyt dieťaťu mimo centra a dieťa sa v určenom čase do centra nevrátilo, centrum je povinné ihneď, najneskôr do 24 hodín vyzvať rodičov dieťaťa alebo prarodičov, súrodencov alebo iné osoby, ku ktorým má dieťa blízky vzťah, aby do 24 hodín zabezpečili návrat dieťaťa do centra.

Postup riešenia rizikovej situácie

- pripraviť informácie o dieťati - aktuálnu fotografiu, popis dieťaťa – vek, výška, váha, farba očí, vlasov, stručnú charakteristiku dieťaťa, prípadne informácie o kamarátoch, známych a rodine,
- ak sa dieťa nedostaví do SUS v dohodnutom čase - vždy a bezodkladne informovať koordinátorku SUS, ktorá určí ďalší postup, o udalosti informuje vedúcu úseku starostlivosti o deti a riaditeľku centra a v prípade potreby privolá do služby ďalšieho vychovávateľa,
- podľa pokynov koordinátora kontaktovať políciu na tel. číslach 112 (prípadne 158) alebo priamo PZ Veľké Kapušany 056/6382333, 0961 727 488, 0961 724 255, 0961 724 259, 0961 723 905,
- polícii poskytnúť všetky dostupné informácie, pokúsiť sa z rozhovoru s deťmi zistiť presnejšie informácie, možný dôvod úteku a miesto, kde by sa dieťa mohlo nachádzať,
- spísať záznam o vzniknutej situácii, zaslať ho odbornému tímu.

b) *Agresívne dieťa*

Postup riešenia rizikovej situácie

- zabezpečiť bezpečnosť agresívneho dieťaťa
- zabezpečiť vlastnú bezpečnosť,
- zabezpečiť bezpečnosť detí vyskytujúcich sa v blízkosti dieťaťa, ktoré sa prejavuje agresívne
- zachovať pokoj,

- deti, ktoré sa nachádzajú v blízkosti krízovej situácie, presunúť do bezpečnej vzdialenosti od agresívneho dieťaťa bez straty dohľadu nad nimi,
- v prípade, že agresívne dieťa napadlo fyzicky iné dieťa, odtrhnúť /pokiaľ je to možné/ agresora od obete,
- minimalizovať priamy očný kontakt s agresívnym dieťaťom,
- sledovať verbálne i neverbálne prejavy agresívneho dieťaťa,
- nenarušovať osobný priestor agresívneho dieťaťa,
- dovoliť agresívnemu dieťaťu uvoľniť napätie /hovoriť, kričať, nadávať/,
- identifikovať príčinu úzkosti a stratu sebakontroly agresívneho dieťaťa,
- navrhnúť agresívnemu dieťaťu alternatívne riešenie jeho situácie,
- podať adekvátnu liekovú terapiu podľa odporúčania odborného lekára /ak dieťa navštevuje psychiatra/,
- zvýšene sledovať agresívne dieťa, kým sa úplne neupokojí,
- v prípade zlyhania všetkých krokov zavolať rýchlu zdravotnú pomoc na linku **112** (prípadne **155**) a políciu na tel. číslo **112** (prípadne **158**) alebo priamo **PZ Veľké Kapušany 056/6382333, 0961 727 488, 0961 724 255, 0961 724 259, 0961 723 905**,
- informovať vedúcu úseku starostlivosti o deti, ktorá o udalosti informuje riaditeľku centra a v prípade potreby privolá do služby ďalšieho vychovávateľa,
- spísať záznam o vzniknutej situácii, zaslať ho odbornému tímu.

c) *Ohrozenie života, závažné zranenie dieťaťa a vychovávateľa*

Postup riešenia rizikovej situácie

- eliminovať následky zranenia poskytnutím prvej pomoci zranenému do príchodu rýchlej zdravotnej pomoci,
- poskytnúť zranenému dieťaťu prvú pomoc,
- zabezpečiť hospitalizáciu dieťaťa zavolaním na linku 112, prípadne 155.

Ak je dôvodné podozrenie, že k zraneniu došlo zapríčinením inou osobou, kontaktovať políciu na tel. číslo **112** (prípadne **158**) alebo priamo **PZ Veľké Kapušany 056/6382333, 0961 727 488, 0961 724 255, 0961 724 259, 0961 723 905**, zabezpečiť (ak je to možné) izolovanie agresora od obete,

- bezodkladne informovať koordinátorku SUS, ktorá o udalosti informuje vedúcu úseku starostlivosti o deti a riaditeľku centra a v prípade potreby privolá do služby ďalšieho vychovávateľa,
- zabezpečiť bezpečný chod SUS príchodom vychovávateľa,
- zaznamenať situáciu do denného záznamu a knihy úrazov,
- spísať záznam o vzniknutej situácii, zaslať ho vedúcej úseku starostlivosti o deti.
- ***V prípade, že je vážne zranený vychovávateľ, bezodkladne zavolať (ak nie je schopný, požiada najzodpovednejšie dieťa o zavolanie) na linku 112 a akémukoľvek vychovávateľovi. Kontaktovaný vychovávateľ informuje vedúcu úseku starostlivosti o deti, ktorá o udalosti informuje riaditeľku centra a v prípade potreby privolá do služby ďalšieho vychovávateľa.***

d) *Riešenie afektívnych stavov*

- sebapoškodzovanie dieťaťa
- napadnutie dieťaťa dieťaťom
- napadnutie vychovávateľa dieťaťom

Službukonajúci zamestnanec vzniknutú situáciu okamžite rieši privolaním rýchlej zdravotnej pomoci a bezodkladným ohlásením príslušnému policajnému zboru (158, 112). Zároveň oboznámi so vzniknutou situáciou koordinátora samostatne usporiadanej skupiny, ktorý oboznámi so vzniknutou situáciou vedúcu úseku starostlivosti o deti a riaditeľku centra.

e) *Sebapoškodzovanie dieťaťa*

Hlavným cieľom pri sebapoškodzovaní dieťaťa je:

- eliminovať riziko ublíženia si na zdraví u sebapoškodzujúceho dieťaťa na najnižšiu možnú mieru,
- zabezpečiť dieťaťu čo najskôr adekvátnu odbornú pomoc.

Plán riešenia krízovej situácie:

1. upokojiť dieťa, rozptýliť jeho pozornosť,
2. odobrať nebezpečný predmet dieťaťu,
3. poskytnúť prvú pomoc dieťaťu alebo ošetrovanie - podľa potreby,
4. v závislosti od povahy situácie privolať rýchlú zdravotnú pomoc na linke **112** (prípadne **155**) a políciu na linke **112** (prípadne **158**),
5. bezodkladne informovať vedúcu úseku starostlivosti o deti, ktorá o udalosti informuje riaditeľku centra a v prípade potreby privolá do služby ďalšieho vychovávateľa,
6. zaznamenať situáciu do denného záznamu a knihy úrazov,
7. spísať záznam o vzniknutej situácii, zaslať ho odbornému tímu.

f) *Šikanovanie*

Hlavným cieľom pri šikanovaní dieťaťa je:

- odhaliť agresora a zabrániť mu v ďalšom šikanovaní dieťaťa,
- zabezpečiť dieťaťu čo najskôr adekvátnu odbornú pomoc.

Plán riešenia krízovej situácie:

1. informovať vedúcu úseku starostlivosti o deti, ktorá o udalosti informuje riaditeľku centra a ostatných vychovávateľov, nevzbudiť podozrenie u agresora;
2. chrániť zdroj informácií, neprezradiť ho, ak si to sám nepraje a nechce pristúpiť na otvorenú konfrontáciu,
3. pracovať s informáciami rozvážne, čo najmenej prezradiť o veciach, ktoré sa nedajú dokázať – nevytvárať kauzy – pracovať profesionálne (žiadne sudy, ale fakty), taktne,
4. celý prípad riešiť rozvážne, na pokojnom mieste, s dostatkom času,
5. vypočuť svedkov, obeť a obvineného zvlášť,

6. **pri zisťovaní vzniknutej situácie a vypočúvaní obete brať zreteľ na sekundárnu viktimizáciu** – je druhotné zraňovanie obete pracovníkmi, ktorí s dieťaťom pracujú (napr. vyšetrovateľ, sociálny pracovník, pedagóg...), spočívajúce predovšetkým v necitlivom prístupe k dieťaťu (napr. neodôvodnené vyvolávanie spomienok na útoky násilníka).

7. spísať záznam o vzniknutej situácii, zaslať ho odbornému tímu.

Rozhovor s obet'ou:

- Necháme dieťa samostatne hovoriť. Citlivo ho povzbudzujeme aby hovorilo čo najviac.
- Po spontánnej odpovedi sa začneme pýtať na všetky podrobnosti udalosti.
- Obet' uistíme o jeho ochrane.
- Dieťa môžeme požiadať, aby celú udalosť napísalo, alebo nakreslilo.
- Ak je viditeľné zranenie je potrebná fotodokumentácia a oznamovacia povinnosť u ošetrojúceho lekára.
- Na otvorenú konfrontáciu dieťa neprehovárame, iba mu to navrhujeme. Znova ho ubezpečíme o ochrane. Pozor na falošné obvinenia.

Rozhovor s agresorom:

- Skôr ako začneme vyšetrovať, zvážme aká je možnosť agresora usvedčiť.
- Ak je táto možnosť veľmi malá, hlavne v prípade strachu a obáv obete, musíme sa uspokojiť s tým, že urobíme všetko pre ochranu obete.
- Otvorene povieme o obvinení a sledujeme reakcie.
- Jednáme pokojne, neodávame sa prípadnému hnevu.
- Necháme samostatne hovoriť agresora, prípadne mu dáme celú situáciu napísať alebo nakresliť. Kladieme mu jasné a presné otázky.
- Pokiaľ nie je prípad vyšetrený, neodsudzujeme.
- V prípade vyšetreného problému odsúdime čin, nie celú osobnosť dieťaťa.
- Informujeme o možných sankciách a ďalšom postupe.

Rozhovor so svedkami:

- Vykonávame individuálne rozhovory.
- Kladieme konkrétne a otvorené otázky, na ktoré sa nedá odpovedať vyhýbavo, teda áno/nie/neviem.
- V prípade, že sa nám nedarí, použijeme takú otázku, z ktorej sa už predpokladá, že dieťa danú vec videlo.
- Musíme čeliť výhovorkám a strachu z agresora.

g) *Techniky deescalácie konfliktných situácií a agresívneho správania*

Konflikt vzniká z vnímania alebo reálnych nezlučiteľných potrieb dvoch ľudí v danej situácii. Vzniká prirodzenou odlišnosťou ľudí. Konflikt vzniká, ak sú ľudia presvedčení, že k uspokojeniu vlastných záujmov musia bojovať proti druhým ľuďom. Ak chceme riešiť tento typ konfliktov, nemusíme meniť potreby ľudí, ale hľadať (riešiť vecný problém), ako ich záujmy a potreby naplniť bez toho, že by sme ohrozili alebo obmedzili potreby iných ľudí. Konflikt medzi záujmami klienta a záujmami personálu obvykle vyústi do agresie, ktorá je

reakciou na pociťovanú stratu nenaplnenia nejakej z jeho požiadaviek. Naším primárnym cieľom je stabilizácia klienta a zabezpečenie ďalšej spolupráce s cieľom predísť opakovaniu incidentu. Ak chceme zvládnuť agresívne správanie musíme dbať na ochranu klienta pred poškodením a sebapoškodením, ochranu personálu, detí a majetku pred poškodením, resp. utrpením zranenia.

Pri deeskalácii konfliktného a agresívneho správania je na prvom mieste PREVENCIA, ktorá je zameraná na znižovanie napätia, s cieľom predchádzať týmto rizikovým situáciám v správaní dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby v podmienkach Centra.

Postup pri zvládaní agresívneho incidentu:

- Vyhodnotenie situácie a zhodnotenie rizika
- Deeskalácia násilia
- Verbálna intervencia

Deeskalácia násilia – verbálna a neverbálna intervencia

Princípy neverbálnej komunikácie:

- Postoj tela nesmieme mať konfrontačný ani defenzívny (nesmú byť ruky v bok, skrížené na prsiach). Musíme vedieť kontrolovať svoje gesta a postoje.
- S klientom komunikujeme v rovnakej výške.
- Mimika aj gesta musia byť v súlade s verbálnym prejavom.
- Od klienta udržujeme vzdialenosť asi 1 m a pri slovnej agresii treba túto vzdialenosť zvýšiť trikrát. Pri znížení agresívnych prejavov klienta sa znižuje aj náš odstup od neho.
- Agresívneho klienta sa nesmieme dotýkať a aj po ukludnení treba dotyky zvážiť.
- Stály a dobrý očný kontakt vyjadruje našu istotu a úprimnosť. Zásadne sa vyhýbame zastrašujúcim pohľadom.

Princípy verbálnej komunikácie:

- Kľudný a jasný tón hlasu. Tón hlasu musí zodpovedať energii komunikácie, nálade a výrazu tvare.
- Komunikáciu udržujeme plynulú.
- V počiatočných fázach upokojenia vydávame jednoduché príkazy v jasne formulovaných vyjadreniach, napr.: „Podme sa posadiť, pohovoríme si o tom, čo potrebujete.“
- Osobnej konfrontácii sa vyhýbame prehliadaním slovných útokov a urážok na našu osobu, venujeme sa vecným témam.
- Počas počiatočnej fázy rozhovoru sa zameriame na hlavný problém, aj keď to môže byť náročné.
- Neprejavujeme odpor.
- Vystupujeme ako osoba schopná a ochotná klientov problém vyriešiť.
- Nevyjadrujeme sa žargónom.
- Pokiaľ je zníženie agresívneho napätia viditeľné, zanecháme ďalšieho pôsobenia na klienta, lebo by sme mohli vyvolať ďalšiu vlnu napätia

V prípade pretrvávajúceho konfliktu a nezdarnej deeskalácii vzniknutého násillia v rozhovore naďalej využívame deeskalačné techniky (verbálne a neverbálna komunikácia). Vychovávateľ, ak mu to situácia umožní, čo v najkratšom čase izoluje agresora od detí (požiada deti o vzdialenie sa do izieb; verbálne/fyzicky smeruje odchod agresora mimo priestorov, kde sa nachádzajú deti, resp. klienti), popr. sa snaží aj on sám dostať do bezpečnej vzdialenosti od hostilného klienta. V prípade pretrvávajúceho, vyhroteného konfliktu privolá policajnú hliadku (112, 158), v prípade potreby aj RZP a zároveň oboznámi so vzniknutou situáciou koordinátora samostatne usporiadanej skupiny, ktorý oboznámi so vzniknutou situáciou vedúcu úseku starostlivosti o deti a riaditeľku centra.